

NESTIMIK

Letnik XIX.

Celovec, petek, 4. september 1964

Štev. 36 (1152)

Po petindvajsetih letih

V teh dneh pred 25 leti se je začela druga svetovna vojna, najstrašnejša v zgodovini človeštva. 1. septembra 1939 so nacistične armade z napadom na Poljsko nastopile svoj pohod po Evropi. Hitler je pričel z agresijo na miroljubni svet in Poljska je bila prva, ki se mu je osamljena uprla. Kakor prej v primeru napada na Avstrijo in Češkoslovaško se tudi to pot nihče v svetu ni zganil, da bi se zoperstavil Hitlerjevi agresiji, ki je tudi Poljska ni izzvala, kakor je Hitler svetu lagal. Francija in Anglija sta sicer 3. septembra 1939 napovedali Hitlerju vojno, toda ostali sta križanih rok in čakali, dokler ni Hitler tudi nje kakor druge države sam napadel.

Pred 25 leti se je začela vojna, s katero je Hitler hotel podjarmiti svet in pri čemer ni izbiral med sredstvi, da bi zaslužnil in oropal njene narode ter uničil vsakogar, ki se mu je uprl. Začela se je vojna, ker je odpravila diplomacijo in ker sile miru v svetu niso bile enotne, da bi se učinkovito zoperstavile agresiji. Začela se je vojna, v kateri je postalo vse bolj jasno, da vprašanje vojne in miru ni zgolj vprašanje vladnih vrhov in njihove diplomacije, marveč da je to prvenstveno vprašanje strnjivosti, da v kali zadušijo vsak osvajaški napad in vsako agresijo z orožjem, kejer koli bi do nje prišlo in kdorkoli bi jo povzročil.

To spoznanje je bilo porojeno šele po hudih borbah in težkih žrtvah druge svetovne vojne, ko so se od leta 1941 naprej po vzgladu Jugoslavije pričeli podjarmljeni narodi drug za drugim organizirano upirati smrtni obsodbi s strani Hitlerja in ko so s svojim uporom uničili njegove armade. Če bi to spoznanje prevladovalo že pred 25 leti, verjetno ne bi bilo treba v zadnjih 20 letih objektivirati žrtev te vojne in še dandanašnji pospravljati ruševin za njo. Tudi Hitler verjetno — da govorimo o bivšem britanskem premierom Churchillom — ne bi bil tvegval svojega vojnega pohoda po Evropi, če bi bili njegovi narodi pred 25 leti strnjeni, budni in aktivni v borbi za mir.

Po 25 letih smo v teh tednih priča podobnih agresij, kot je bil napad na Poljsko: Vietnam, Ciper in Kongo. Tudi te agresije nosijo v sebi nevarnost izbruha nevarnih velikih spopadov, do katerih bi lahko prišlo, če bi v svetu veljalo samo mnenje desničarskih ekstremistov ZDA in prenapetih kitajskih politikov. Toda danes je glas miroljubnih narodov močnejši od še vedno nepomirljivega rožljanja z orožjem. Ta glas ne sme nikoli popustiti, postati mora še bolj odločujoči faktor v mednarodnem dogajanju. To je skrb vseh, ki smo spoznali grozote vojne in pred katero bočemo obvarovati naše potomce.

Vicekancler Pittermann predsednik Socialistične internacionale

Generalni svet Socialistične internacionale je na svojem zasedanju v sredo izvolil predsednika Socialistične stranke Avstrije, vicekanclerja Pittermanna za svojega predsednika. Pittermann je s tem nastopil nasledstvo umrlega predsednika SPD Ollenhauerja, ki je umrl lani decembra. Socialistična internacionala združuje 49 socialističnih strank iz petih kontinentov.

Dvajset let slovaške ljudske vstaje

Pred 20. leti, 29. avgusta 1944 se je na Slovaškem po večmesečnih bitkah slovaških in sovjetskih partizanov proti nacističnemu okupatorju dvignil k uporju ves slovaški rod. Dvignilo se je 17.000 borcev in 45.000 mobiliziranih vojakov slovaške uporniške vojske. Njim nasproti je stalo osem nemških divizij. Po dvomesečnih frontnih borbah je morala slovaška vojska zapustiti osvobojeno ozemlje, ki je merilo že kakih 15.000 kvadratnih kilometrov in se umaknil nazaj v hribe. Od tod je v stalnih bojih zadajala nacistični vojski težke udarce, dokler ni skupno s sovjetsko armado osvobodila svojo domovino.

V spomin na dvajsetletnico te velike slovaške vstaje je bila v nedeljo v Banjski Bistrici velika proslava tega dogodka, ki se je udeležilo okoli 150.000 Čehov in Slo-

Krvavi teden v Južnem Vietnamu

Po odstavitvi generala Kana z mesta predsednika Južnega Vietnamu v torek minulega tedna je nastala po mestih popolna zmeda, ki je svoj višek dosegla koncem tedna v velikih krvavih spopadih med ljudstvom in pristaši proameriških struj. Ti spopadi so zahtevali veliko število smrtnih žrtev.

Po odstavitvi Kana je „revolucionarni vojaški svet“ v četrtek imenoval triumvirat treh generalov — med njimi je bil tudi general Kan — in mu poveril usodo države. Ta nedvomno na željo ZDA postavljeni triumvirat se je držal pri moči le 48 ur, ko ga je zamenjal „odbor enotnosti“ s člani triumvirata in predstavniki budistov, katoličanov in študentov. Za novega predsednika je bil — na predlog Kana — imenovan bivši podpredsednik v Kanovi vladi Oanha.

Z ozirom na to, da je tudi Oanha prozahodnjak in pristaš ZDA, je jasno, da ZDA nikakor nimajo namena, izpustiti v Južnem Vietnamu vaje iz rok. Njihovi diplomatski manevri v zadnjih dneh so imeli prav gotovo samo namen, da nevtralizirajo razjarjeno ljudstvo in da diferencirajo njegove vrste. V to smer ameriške politike kaže tako pripravljenost budistov in študentov za dvomesečno „premirje“, da bo imela vlada „možnost“, da izpolni njihove zahteve, kot pa mnenje zunanjega ministra Ruska, da je sedaj v Južnem Vietnamu „situacija popolnoma normalizirana“.

Medtem pripravljajo ZDA ponovno instalacijo Kana na predsedniško mesto. Ameriška vojna momarica v Tihem oceanu se

je zadnje dni z močnimi enotami kopenske vojske podala v vietnamske vode, da okrepi itak že 19.000 mož močne ameriške enote in da prisili južne Vietnamce na boj proti Vietkongu, kot svojemu primarnemu cilju. Ta ukrep ZDA je nedvomno posledica takorekoč popolnega razpada vladnih vojaških enot Južnega Vietnamu, ki so zaradi nezaupanja v svoje vodstvo pričeli trumoma zapuščati svoje postojanke in orožje. Prav gotovo pa je tudi strah pred klavrnim položajem ZDA, če bi se morale zaradi tega nagloma umakniti z Južnega Vietnamu pred enotami Vietkonga ki venomer naraščajo. Vsekakor je sedaj tam podoba, da hočejo ZDA voditi vojno proti Vietkongu tudi brez Južnih Vietnamcev.

Johnson in politika miru v svetu

Na kongresu demokratske stranke ZDA v Atlantic Cityju, ki je trajal do petka zjutraj po našem času, je predsednik ZDA Lyndon Johnson uradno sprejel kandidaturu v imenu svoje stranke na prihodnjih predsedniških volitvah. Kandidat za podpredsednika ZDA je senator Hubert Humphrey iz Minesote.

Ko je Johnson sprejel kandidaturu, je izjavil, da je »prava politika v tej atomski dobi v iskanju miru«. Zavzel se je za »čvrstost v obrambi svobode in za stalna, potrpežljiva prizadevanja za doseg svetovnega miru«. Ko je govoril o notranjih ameriških problemih, je naglasil, da mora vsak Američan imeti pravico do osebnega dostojanstva. Zavzel se je za nadaljevanje politike pokojnega predsednika Kennedyja. Med cilji vlade je naštel zdravstveno zaščito za stare, pravične in stabilne cene za kmetijske pridelke, skromen dom za vsakogar, možnost, da se vsak otrok šola po svojih sposobnostih, delo za vsakogar, zmago v boju proti revščini in stalno večanje blaginje.

»Da bi dosegli naše cilje doma, moramo delati za mir med vsemi«, je dejal Johnson. »Moč, pogum in odgovornost so ključni miru«. Dodal je, da so ZDA močnejše od kateregakoli nasprotnika ali kombiniranih nasprotnikovih sil. »Orožje pa ne ustvarja miru, mir ustvarjajo ljudje. Miru ne dosežemo samo z močjo, ampak s pametjo, potrpežljivostjo in vzdržnostjo. To so bile vrline, ki so pripeljale do sporazuma o delni prepovedi jedrskih poizkusov, kateremu se je pridružilo 100 držav.«

Johnson je nadaljeval: »Ne smemo nepremišljeno ravnati z atomskim orožjem, ki nas lahko uniči. Edina politika je, napeti vse sile za to, da sploh nikdar ne bo uporabljeno to orožje.«

vakov z člani vlade na čelu. Na čelu sovjetske delegacije se je proslave udeležil tudi sovjetski premier Hruščov, ki je bil sam pred 20 leti eden vodilnih organizatorjev te vstaje. Na proslavi so bile z delegacijami zastopane tudi druge države.

V svojem govoru je sovjetski premier Hruščov poudaril, da je boj za mir obveznost vseh narodov. »Komunisti si ne želimo zmage socializma v tej ali drugi deželi z vojno« je dejal in dodal, »da si ne moremo zamisliti, da bi mogli komunistično družbo zgraditi na razvalinah civilizacije«. Predsednik sovjetske vlade je dejal, da so sile miru in socializma tako močne, da morajo imperialisti z njimi računati. Prepričan je, da narodi lahko preprečijo novo vojno, če se bodo aktivno borili za mir.

Politične počitnice pri kraju

Te dni se vračajo avstrijski politiki in člani vlade s svojih letošnjih počitnic. Na Dunaju jih čaka za jesen vrsta perečih problemov. Že v torek je na sporedu seja paritetične komisije za mezde in cene pri vladi, ki bo obravnavala problem cen mesa in mesnih izdelkov, teden dni navrh pa je napovedana prva jesenska seja vlade, z njo pa se bo med drugim tudi pričelo neposredno obravnavanje osnutka proračuna za leto 1965.

Jesensko politično življenje bo osredotočeno na volitve deželnih zborov na Dunaju, na Nižjem Avstrijskem in Predarljskem, ki so napovedane za 18. oktober. Z ozirom na to, da bo šlo pri teh volitvah skoraj polovico avstrijskega prebivalstva na volišče, bo seveda volilna borba zelo napeta. Še pred temi volitvami pa bodo 27. in 28. septembra po vsej državi volitve v delavske zbornice. Te volitve bodo služile tako kot priprava za poznejše deželnozborske volitve kot pa za izhodišče neposredne volilne kampanje. Posebnih sprememb pri deželnozborskih volitvah ni pričakovati. Na Predarljskem stoji sedaj 21 poslanec ÖVP v deželnem zboru 10 socialističnih in 5 svobodnjaških poslancev nasproti, na Dunaju pa je razmerje obratno. V dunajskem deželnem zboru je sedaj 60 socialističnih poslancev, medtem ko imajo ÖVP 33, FPÖ 4, KPO pa 3 mandate. Napetejšje bodo volitve le na Nižjem Avstrijskem, kjer ima ÖVP 31, socialisti pa 25 poslancev.

Luigi Longo generalni sekretar KPI

Centralni komite Komunistične stranke je po smrti Palmira Togliattija v sredo minulega tedna izvolil Luigi Longa za svojega generalnega sekretarja.

Luigi Longo je star 64 let in je bil doslej namestnik generalnega sekretarja KPI. Posebno se je odlikoval v drugi svetovni vojni, ko je organiziral protifašistični odpor v Italiji.

M A K A R I O S :

O združitvi Cipra z Grčijo mora odločiti ciprsko ljudstvo

Vprašanje Cipra je zapleteno, kot je bilo. V Zenevi so prizadevanja bivšega zunanjega ministra ZDA Deana Achesona, da bi s pomočjo angleškega opazovalca Lorda Hooda našel med Grčijo in Turčijo kompromis v ciprskem vprašanju, končala brez uspeha. Generalni sekretar OZN U Tant je v torek dejal, da v bližnji bodočnosti ni pričakovati sporazuma v tem vprašanju.

V teku pogajanj so bile objavljene vesti, da se ZDA zavzemajo za to, da bi Ciper priključili k NATO, ne pa k Grčiji. To je v nasprotju z U Tantovim namenom, ki hoče predlagati Varnostnemu svetu OZN, da proglasi neodvisnost Cipra in njegovo pravico do samoopredelitve.

V očigled zapletajočemu se razvoju je ciprski predsednik Makarios zaenkrat opustil svoja prizadevanja za pomoč Sovjetske zveze in se koncem tedna podal v Kairo, kjer se je s predsednikom Naserjem sporazumel, da bo Združena arabska republika kot neangažirana dežela nudila Cipru vsakršno pomoč v obrambi proti zunanjemu napadu. Ob tej priložnosti je Makarios na tiskovni konferenci poudaril, da je še vedno odprta možnost pomoči Sovjetske zveze, da pa jo sprejme le »brez pogojev«. Makarios je tudi podčrtal, da o združitvi Cipra z Grčijo ne more odločati nihče drugi, kot pa ciprsko ljudstvo.

Neposredno na Cipru in okoli Cipra napetost med tem ni popustila. Turška letala so večkrat kršila suverenost Cipra, v soboto pa je okoli otoka krožilo turško ladje in letala, po časopisnih vesteh pa tudi ameriško ladje v sredozemlju. Kakšen namen ima ta živčna vojna, ni težko uga-

niti, če upoštevamo, da so na Cipru še vedno turške vojaške enote in da so pred tednom dni krožile po svetu vesti, da pripravljajo na Cipru državni udar proti Makariosu, za katerim da stojijo krogi NATO, ki bi s Turčijo vred videla otok raje priključen k NATO kot pa k Grčiji. Tu pa so na delu sile, ki bi rade v sredozemlju razvnele novo žarišče hladne vojne.

Južnotirolsko vprašanje:

Pred srečanjem Kreisky—Saragat

Po daljšem presledku se bosta v ponedeljek in torek v Zenevi spet sestali avstrijska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Kreiskega in italijanska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Saragata v vprašanju Južne Tirolske. Eksperti obeh delegacij so s svojim delom pričeli že v ponedeljek, avstrijska delegacija pa je imela že pred tem 22. avgusta svoje posvetovanje v Spittalau.

O poteku tega, že šestega srečanja med zunanjima ministroma obeh držav po resoluciji Organizacije združenih narodov v vprašanju Južne Tirolske sta tako italijanska kot avstrijska stran izredno malobesedni. Obe strani zavračata vsakršen optimizem, prav tako pa tudi obstoj vzrokov, ki bi kazali na neuspeh tega srečanja.

Cim je prišlo to srečanje na vidik, so po daljšem presledku na Južnem Tirolskem in v Italiji oživele spet teroristične akcije. 27. avgusta je bil pri Brunecku napaden italijanski vojaški avtomobil, pri čemer so bili trije vojaški ranjeni, v nedeljo pa je bil v Milanu s strelji ranjen italijanski podoficir.

POROČILO O AVSTRIJSKI ZUNANJI TRGOVINI:

Več pozornosti trgovini z vzhodnimi državami in državami v razvoju

Avstrijska gospodarska zbornica na Dunaju je pred kratkim objavila primerjavo razvoja avstrijske zunanje trgovine v letu 1963. Po tej primerjavi je obseg avstrijske zunanje trgovine značilni na izvozni strani 34,5 milijard šilingov, na uvozni strani pa 43,6 milijard šilingov. V primerjavi z letom 1962 se je avstrijski izvoz povečal za 4,9, uvoz pa za 7,9 odstotkov. Pasivnost v zunanjetrgovinski bilanci je torej lani značala 9,1 milijardo šilingov in je bila s tem za 1,6 milijarde šilingov večja kot leta 1962. 8,7 milijard šilingov te pasivnosti odpade na zunanjo trgovino z deželami EGS.

Vedno večja pasivnost v zunanjetrgovinski bilanci je posledica nazadovanja rasti avstrijskega izvoza. V letih 1950—1957 je obseg avstrijskega izvoza naraščal letno za 25%, v letih 1957—1963 je njegova povprečna letna rast padla na 6,5% in je leta

1963 značala le še 4,9%. Avstrija prehaja v zunanji trgovini na izvozni strani v nevarno stagnacijo. Vzroki te stagnacije so dokaj otipljivi. Enostranska usmerjenost na dežele EGS v preteklosti, iz katerih smo zadnja leta krili 60% svojega uvoza in v katere smo izvozili polovico svojih tržnih viškov, mora za deželo, katere glavno izvozno blago so industrijski izdelki (ki jih imajo tudi te v izobilju) privedi do stagnacije, zlasti še, če kaže ta trgovina znake nazadovanja.

Prav ti znaki pa ležijo na dlani. Obseg avstrijske zunanje trgovine z EGS je tudi lani nazadoval tako na uvozni kot na izvozni strani. Na uvozni strani je nazadoval od 59,2% na 38,3%, na izvozni strani pa je večje nazadovanje preprečil le nenavaden visok izvoz kladne živine v Italijo in Zahodno Nemčijo. Če tega ne bi bilo, bi obseg izvoza padel gotovo za svojih 6%, namesto za 0,1% kot je padel.

Kakor sta uvoz in izvoz nazadovala v trgovini z EGS, tako sta nazadovala tudi v trgovini z Ameriko. Temu nasproti pa kaže leto 1963 nadaljno poživitev trgovine Avstrije z deželami EFTA in z vzhodnoevropskimi deželami. Na izvozni strani trgovine z deželami EFTA kaže leto 1963 porast obsega za 0,8%, v trgovini z vzhodnoevropskimi deželami pa za 0,1%. Podobno je narasel tudi avstrijski izvoz iz teh dežel in sicer iz dežel EFTA za 0,6, iz vzhodnoevropskih dežel pa za 1%. Na avstrijski zunanji trgovini so bile te dežele skupno udeležene pri izvozu s 30%, pri uvozu pa s 25%.

Ta razvoj kaže, da imamo v teh deželah še neizkoriščena tržišča tako za izvoz našega blaga, kot za uvoz njihovega blaga, ki ga naš domači trg potrebuje. Razvoj zunanje trgovine s temi deželami v zadnjih mesecih samo potrjuje obstoj teh možnosti. Iste možnosti in verjetno še večje pa imamo v trgovini z Azijo in Afriko, v katere izvažamo komaj 6,7% blaga, ki gre v izvoz in

od katerih kupimo še manj blaga, ki ga potrebujemo, namreč samo 4,3%.

Upajmo, da so zadnja prizadevanja za razvoj trgovine med našo državo in državami EFTA, vzhodnoevropskimi deželami ter Azijo in Afriko že sad spoznanja nevarnosti, v katero gre naša zunanja trgovina, če ostane še naprej ozko usmerjena na EGS in če še naprej zanemarija gojitev trgovinskih stikov z ostalimi, ki so najmanj enako važni trgovinski partnerji, kot pa je teh industrializiranih šest dežel.

Tovarne dušika vzorno podjetje podržavljene industrije

Avstrijske tovarne dušika v Linzu so lani v primerjavi z letom 1962 povečale svoj promet za 15%. V istem letu je to podržavljeno industrijsko podjetje s 3% dividend in s plačilom 77,8 milijona šilingov davkov dalo državi kot lastniku lep dohodek. Z ozirom na to, da tovarne dušika dve petini svoje proizvodnje izvažajo, so postale tudi v avstrijski zunanji trgovini zelo pomemben faktor. Njihov izvoz je lani znašal 520.000 ton gnojil, istočasno pa so na domačem trgu spravile v promet 600 tisoč ton gnojil, to je za 18% več kot leta 1962. Cene gnojil tovarn dušika v Linzu so že od leta 1961 enake in za 30% nižje kot cene istih gnojil v Zahodni Nemčiji.

Proizvodnja gnojil zavzema vendar le 70% proizvodnje tovarn dušika v Linzu. Ostala proizvodnja se nanaša na razne kemikalije, 2% pa odpade na zdravila.

Evropski lesni trg stabilen

Po poročilu AIZ je letos v prvem četrtletju proizvodnja rezanega lesa iglavcev in listavcev spet narasla in dosegla obseg v letih 1961 in 1962. Mila zima je povsod omogočila, da so sečnje naglo napredovale in da so bile veliko večje kot prej.

Obseg evropske trgovine z lesom je — izvzemši trgovino s hlobovino in brusnim lesom — dosegel rekord povojnih let. Evropski uvoz hlobovine listavcev je v tem času posebno močno narasel. Kar tiče nove kupčije za rezani les iglavcev, sta imeli Finska in Švedska koncem aprila prodanega za 12,5% več lesa kot lani v tem času. Ker sta ti deželi les močno podražili, so šle cene lesa tudi v ostali Evropi navzgor. Zlasti v Veliki Britaniji se je zaradi tega les podražil. V srednji in južni Evropi vendar vidnejših posledic te podražitve še ni opaziti.

Na kakšno zmanjšanje potrošnje lesa po mnenju strokovnjakov FAO in prihodnje ni računati. Izjema je tukaj Italija, ki preživlja v investicijskem gospodarstvu precej hudo krizo. Povsod drugod računajo z močnim povpraševanjem in stabilnimi cenami.

za gojila, 1,9 milijard za krmila in 780 milijonov šilingov za energijo.

Na osrednjem kmetijskem sejmu v Welsu sodeluje 2500 razstavljalcev. Od tega jih je ena tretjina iz inozemstva in sicer iz 15 držav Evrope, Amerike in Afrike. Zelo pestri in vsebinsko zelo bogati sejem je odprt do prihodnje nedelje.

Jubilejni 10. mednarodni vinski sejem v Ljubljani

V petek odprti in do prihodnje nedelje trajajoči deseti mednarodni vinski sejem v Ljubljani je v polnem teku. Vsak dan je ljubljansko gospodarsko razstavišče polno ljudi, ki z zanimanjem ogledujejo razstavljene vzorce ter — malo za res, malo za razvedrilo — ugotavljajo, katero izmed razstavljenih vin je [za njihov okus] najboljšo.

Izbira na sejmu je bogata. Sejem obsega 1103 vzorce vin, od tega 377 iz Jugoslavije, 726 pa iz 24 drugih držav in sicer iz Alžirije, Avstralije, Avstrije, Bolgarije, ČSSR, Finske, Francije, Grčije, Irske, Italije, Izraela, Madžarske, Maroka, DR Nemčije, Nove Zelandije, Romunije, Škotske, Španije, Švice, Turčije Velike Britanije, ZDA in ZSSR. Take mednarodne udeležbe in izbire vin doslej še ni imel nobeden ljubljanski vinski sejem. Uspešen razvoj tega sejma kaže dejstvo, da je bilo na prvem sejmu 1955 razstavljenih le 162 inozemskih vin.

Od skupno 308 zlatih, 705 srebrnih in 27 bronastih medalj, ki jih je razstavljenim vinom podelila 18-članska mednarodna komisija iz 11 držav, so jugoslovanska vina dobila 111 zlatih, 232 srebrnih in 11 bronastih medalj, 197 zlatih, 473 srebrnih in 16 bronastih pa je odpadlo na inozemske vzorce.

Poleg vin so razstavljene tudi žgane pijače in sadni sokovi, poseben del sejma pa je posvečen vinogradniški in kletarski opremi. Za večino obiskovalcev pa je najbolj privlačen zabavno gostinski del in poskušnja vin, ki so bila ocenjena. Tu igrajo prijetni ansambli domačo narodno zabavno glasbo, kuharji iz raznih pokrajin pa skrbijo za pristne nacionalne jedi. Tu naletimo veliko število inozemskih gostov, ki so v Jugoslaviji na dopustu ali pa takih, ki so za to priložnost šli v Ljubljano na skupinski izlet.

POŠIROKEM SVETU

PHILADELPHIA. — Koncem minulega tedna je prišlo tujak do hudih rasičnih izgrede. Izgredi, ki so se pričeli v petek so povzročili 341 ranjenih, 396 oseb pa je bilo aretiranih. Pri izgredih je interveniralo 1500 policistov, od katerih je bilo 100 ranjenih. Izgrede so povzročila krhela mladih tolovajev, ki so pričela razgrajati in ropati v severnih predelih mesta. V teku izgrede je prišlo do krvavih spopadov med belci in črnci. Ena žola za črnce je zgorela.

RIM. — Da bi zavrla inflacijski razvoj, je italijanska vlada v ponedeljek podzela zelo ostre ukrepe. Davke je zvišala skupno za 240 milijard lir, socialne prispevke pa je znižala za 70 milijard lir. Davki na živila in gnojila niso bili zvišani. Tudi krediti niso bili zvišani.

MOSKVA. — Na visokih solah Sovjetske zveze študira sedaj 21.000 inozemskih študentov iz 18 držav Evrope, Azije, Afrike in Latinske Amerike.

DEN HAAG. — V ponedeljek, na predvečer 125-letnice nizozemskih železnic je prišlo pri Zevenaarju na Nizozemskem do hude prometne nesreče, ki je zahtevala 3 smrtno žrtve in 30 poškodovanih oseb. Nesreča sta povzročila dva osebna vlaka, ki sta trčila z brzino 60 km.

KAIRO. — Konference neangažiranih držav, ki bo jeseni v Kairu, se bo udeležilo čez 50 držav, kar je dvakrat več, kot se jih je udeležilo beograjske konference neangažiranih pred tremi leti. Ze do 25. avgusta je prijavilo 42 držav svojo udeležbo. Konferenca se bo pričela 5. oktobra.

BEOGRAD. — Izvršni komite Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je objavil osnutek sprememb in dopolnitve statuta ZKJ, ki ga je pripravila statutarna komisija. Osnutek je prešel s tem v javno razpravo, ki bo trajala več mesecev.

LUSAKA. — Predsednik severnorodezijske vlade dr. Kenneth Kaunda je bil pretekli teden izvoljen za predsednika bodoče države Zambija, kakor se bo Severna Rodezija imenovala po 24. oktobru, ko bo poslala neodvisna država. Sporazum o ustanovitvi neodvisne Zambije so dosegli na pogajanjih v Londonu letos maja.

ALŽIR. — Alžirska skupščina je sprejela nov volilni zakon, po katerem bo imel parlament v bodoče le še 138 namesto 196 poslancev. Na podlagi tega zakona bodo koncem septembra vzhodno splošne parlamentarne volitve. Na vsakih 80.000 prebivalcev bo izvoljen en poslanec, volilno pravico pa imajo vsi državljani, ki so dopolnili 23 let.

LJUBLJANA. — Predsednik Tito je v petek s svojim spremstvom obiskal Ljubljano. Pri svojem obisku se je dve uri zadržal v nuklearnem inštitutu „Josip Stefan“, navrh pa je obiskal Jubilejni 10. mednarodni vinski sejem.

KOEBENHAVN. — Vodja jugoslovanske delegacije na 53. kongresu Interparlamentarne unije, dr. Joža Vilfan je bil izvoljen v izvršni odbor unije za naslednja štiri leta. Izmed devetih predlaganih kandidatov za ta položaj je dobil največ glasov. Kongres je zaključil svoje delo minul petek.

RIO DE JANEIRO. — Za Combejem, ki se je vrnil v Kongo in tem spet razveljavljeno vojno, ima tudi bivši argentinski diktator Juan Peron skomine, da bi se iz Španije, kjer živi v exilu, vrnil v svojo deželo. Argentinska vlada zanika, da bi pristala na Peronovo vrnitev in pravi, da ga bo v primeru povratka postavila pred sodišče.

DŽAKARTA. — Predsednik Sukarno je preosnoval indonezijsko vlado. V vlado je vključil tudi predstavnik indonezijske komunistične stranke. Podpredsednik indonezijske KP, Njoto, je postal član predsedniške vlade. Ko je Sukarno objavil spremembe v vladi, je dejal, da ostane vladni program nespremenjen izgradnja dežele, povečanje proizvodnje osnovnih dobrin in boj proti Malezijski federaciji.

DAR ES SALAM. — Zunanji minister Združene republike Tanganjike in Zanzibara, Kambona, je o položaju v Južni Rodeziji dejal, da vlada belih priseljencev izvaja svetovno javnost, ker preprečuje, da bi domače prebivalstvo doseglo svobodo in neodvisnost. S tem v zvezi je zlasti obtožil Veliko Britanijo, da nosi velik del krivde za položaj v Južni Rodeziji. Toda rezim, ki ga tam zganjajo, je obsojen na neuspeh, je dejal Kambona.

TOKIO. — Japonska vlada je formalno privolila v to, da ameriške podmornice na atomski pogon lahko pristajajo v japonskih pristaniščih. Japonska vlada je s tem po 20 mesecih odgovorila na tozadevno ameriško zahtevo. Socialistična stranka in druge levičarske stranke so se temu odločno upirale.

LONDON. — Velika Britanija porabi na teden okrog milijon funtov in zgubi več kot 100 ljudi v vojni na Severnem Borneu, ki je ne more dobiti. Velika Britanija vodi na Borneu vojno, v kateri sodeluje okrog 10 bataljonov britanskih vojakov in neka malezijska brigada.

KAIRO. — Nacionalna fronta za osvoboditev arabskega juga je v Kairu objavila, da so osvobodilne sile močno napadle britanske enote pri Dalehu in pagnale v zrak štab britanskih enot. Britanske enote so napadle domače prebivalstvo in vpeljale gospodarsko blokado proti arabskim vosem.

ADIS ABEBA. — Jutri se bo pričela v Adis Abebi konferenca Organizacije afriške enotnosti o Kongu.

MOSKVA. — V Sovjetski zvezi je v petek zvečer izstrelili nadaljnji satelit iz serije „Kozmos“. Satelit nosi ime „Kozmos 44“ in je torej 44. satelit te vrste. Zemljo obkroži v 99,5 minutah in doseže največjo višino 860 km. — V Moskvi so tudi objavili vsebino pisma, ki sta jih po uspešnem poletu ameriške rakete „Ranger 7“ na Luno izmenjala sovjetski premier Hruščov in ameriški predsednik Johnson. Ta je s pismom poslal Hruščovu tudi posnetke Lunine površine, ki jih je na Zemljo poslal „Ranger 7“.

SMIRNA. — Turki demonstrirajo na sejmju v Smirni hudo poškodovani paviljone ZDA, Velike Britanije, Združene arabske republike, Sovjetske zveze in Čehoslovaške zaradi „podpore“ teh držav Cipru in Grčiji pri reševanju ciprskega problema. Podobne demonstracije so bile isti dan po vseh turških mestih.

Vsako leto

63 milijonov ljudi več

V zadnjih letih naraste število prebivalstva na svetu letno za 63 milijonov ljudi. Po letnem poročilu Združenih narodov se s tem poveča število prebivalstva na svetu za več, kot imajo Belgija, Francija in Švica skupno prebivalstva. Letni porast števila prebivalstva znaša 2,1% in je s tem največji v zgodovini sveta. Če gre tako naprej, se bo število prebivalstva na svetu prej kot v 50 letih podvojilo.

Najbolj narašča število prebivalstva v deželah osrednje Amerike in sicer za 2,9% letno. Po številu prebivalstva ima vendar Azija največji prirastek. Leta 1962 je bilo tam za 70 milijonov ljudi več kot leta 1958. Število prebivalstva je v tem razdobju letno naraslo v Afriki za 2%, v Severni Ameriki za 1,7, v Južni Ameriki za 2,8, v Aziji za 2,3 in v Evropi za 0,9%.

V zadnjih 10 letih je število prebivalstva Indije naraslo za 83 milijonov na blizu 1/2 milijarde, Sovjetske zveze za 36,2 milijona, Združenih držav Amerike pa za 29,2 milijona. V istem času se je število prebivalstva Brazilije povečalo za 20,3 milijona, prebivalstvo Maroka pa od 9,5 na 12,3 milijona ljudi ali za eno tretjino.

Ena petina prebivalstva živi na Kitajskem, ki šteje po cenitvah OZN blizu 700 milijonov prebivalstva.

Avstrijski osrednji kmetijski sejem v Welsu

V soboto je ob navzočnosti predstavnikov avstrijske vlade ter trgovinskih in diplomatskih zastopnikov iz 21 dežel sveta zvezni prezident dr. Adolf Schörf odprl letošnji Avstrijski osrednji kmetijski sejem v Welsu. Pred tem je župan mesta Wels sporočil, da je občinski odbor mesta soglasno sklenil, da je ime-

noval zveznega prezidenta za častnega občana Welsa.

Pred otvoritvijo sejma, ki se je udeležilo več tisoč gostov, je imel zvezni minister za kmetijstvo in gozdarstvo govor, v katerem je predvsem izluščil pomen tega sejma, ki je največji kmetijski sejem v območju EFTA in ki ga obiskuje že daleč preko milijona ljudi, kot srečevališče kmetijstva s predstavniki industrije. Kmetijstvo v naši državi ne krije le 82% prehrane avstrijskega prebivalstva, marveč je tudi eden največjih konzumentov v avstrijskem gospodarstvu. 88% izdatkov avstrijskega kmetijstva pride v korist ostalih gospodarskih panog. Lani je n. pr. avstrijsko kmetijstvo dalo za traktorje in kmetijske stroje 1,5 milijarde šilingov, 1,2 milijardi šilingov za popravilo svojih strojev, 3 milijarde za stanovanjska in gospodarska poslopja, 1,1 milijarde

OD 1. OKTOBRA DO 15. APRILA

Vize v Jugoslavijo tudi na meji

Od 1. oktobra dalje bodo tudi avstrijski turisti, ki potujejo v Jugoslavijo ali skozi Jugoslavijo v druge države, lahko dobili vizo na mejnih prehodih v Jugoslavijo. Vize bodo veljale za mesec dni, vendar jih bo mogoče tudi večkrat podaljšati.

Doslej so vize na jugoslovanski meji dobili le državljani Avstralije, ČSSR, Francije, Nizozemske, Kanade, ZDA, SZ, Velike Britanije, Afrike, Azije ter Južne in Srednje Amerike. S 1. oktobrom pa je možnost dosege vize ob prestopu jugoslovanske meje razširjena tudi na državljane Avstrije, Grčije, obeh Nemčij in nekaterih drugih držav. Z Dansko, Finsko, Islandom, Norveško, Švedsko, Poljsko, Tunisom in Marokom ima Jugoslavija vize v medsebojnem turističnem prometu odpravljene.

Skupine turistov, ki so na krožnem potovanju in ki si želijo ogledati Jugoslavijo, lahko dobijo na meji dovoljenja in propustnice za tridnevno bivanje v Jugoslaviji.

Vize, ki jih bodo dajali jugoslovanski obmejni organi, veljajo samo za enkratno potovanje in stanejo 52 šilingov na osebo. Vize za večkratno potovanje v Jugoslavijo daje po dosedanjih cenah še vedno jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu.

Italijanske šole v Istri

Te dni so se v Istri vrnili šolarji spet v šolska poslopja. Začelo se je novo šolsko leto. S posebnim veseljem pa so se vrnili v šole otroci italijanske manjšine v Istri. Njihove šole, petnajst po številu, so bile v počitnicah adaptirane in dobile so precej nove šolske opreme. Šolarji in učitelji po teh šolah računajo, da bodo zaradi tega učni uspehi letos še boljši od lanskih.

Od petnajstih osnovnih šol za italijansko manjšino v puljskem okraju jih je devet polnih osemletk, se pravi takih, iz katerih pridejo otroci po zaključku šolanja z izobrazbo, ki odgovarja pri naših šolah izobrazbi absolventov četrte gimnazije ali pa glavne šole. Prestalih šest šol pa so štirirazrednice. Te šole je v minulem šolskem letu obiskalo 1216 italijanskih otrok. 88% je šolsko leto izdelalo in le 146 je takih, ki delajo sedaj ponavljalne izpite ali pa ki bodo morali razred ponavljati. V odstotkih računano je po italijanskih šolah Istre končalo razred z uspehom več odstotkov otrok, kot v hrvaškem povprečju, kamor Istra pripada.

Otroci po italijanskih osnovnih šolah Istre so tekom šolskega leta tudi izven šole razvili zelo pestro dejavnost. Skupno s srednješolci so priredili veliko razstav, natečajev, literarnih večerov, športnih srečanj in kulturno-prosvetnih prireditev.

Ti uspehi otrok na italijanskih šolah v Istri so razumljivo sad prizadevanj učiteljev in njihovega dobrega sodelovanja s šolskimi oblastmi. Oboji, učitelji in šolske oblasti se veselijo lanskim uspehom, pri čemer pa tudi ne prikrivajo težav, ki jih je treba v ureditvi teh šol in zboljšanju pouka na njih še premostiti. Tu jim gre predvsem za poglobljanje pedagoških oblik, ki bi bolj ustrezale sodobnemu času. Gre jim pa predvsem tudi za to, kako bi izboljšali sama didaktična sredstva, posebno kar tiče oddelkov in kabinetov za fiziko, kemijo in biologijo. Tudi uvedba tehnične vzgoje v učni načrt z novim šolskim letom ni prišla brez skrbi. Najbolj pereč problem, ki se ga morajo vedno spet lotevati šolske oblasti, pa je usposabljanje učiteljev na teh šolah in njihovo številčno povečanje. V ta namen obstoja na puljski pedagoški akademiji poseben italijanski oddelek, ki daje vedno večje število mladim in ustrezno kvalificiranim učiteljev za te šole. Pri reševanju vseh teh problemov, kakor tudi pri reševanju vprašanja učbenikov za italijanske šole v Istri se vključuje tudi šolska komisija Italijanske unije za Istro in Rijeko, s katero šolske oblasti najtesneje sodelujejo.

Največja kraja umetnin v svetovni zgodovini

Ko je pred 25 leti z napadom na Poljsko Hitler pričel drugo svetovno vojno, se je pričela tudi največja kraja umetnin v svetovni zgodovini. Obseg kraje je razviden iz dokumentov, ki so jih našli v arhivih DR Nemčije. Izvlečke iz teh dokumentov je pred kratkim objavil nemški časopis „Zeit im Bild“. Iz tam objavljenega gradiva povzemamo, da neizbežni spremljevalec vseh vojn v zgodovini človeštva, kar je poleg zasluževanja in uničevanja premaganih narodov, tudi ropanje njihove nacionalne umetnosti in kulture, še nikoli prej ni zavzel takšen obseg, kot pa v drugi svetovni vojni, ko so nacisti pod imenom „Operacija Linz“ v ta namen ustanovili celo posebno organizacijo. Delo te akcije je obstajalo v organiziranem in načrtnem ropanju kulturnih in umetniških dragocenosti povsod, kamor je prišla nacistična vojska kot zavajevalec in gospodar.

Leta 1939 so v Hitlerjev glavni stan nenadoma poklicali uglednega nemškega umetniškega kritika dr. Posseja. V tem času je Hitler izdelal nov machiavelistični načrt, po katerem je treba v Linzu, v centru njegove rodne dežele osnovati »največji muzej vseh časov«, ki naj ovekoveči njegovo ime. Dr. Posseju je zaupal »kupovanje« umetniških del. Opera-

ben katalog. Pred napadom na Poljsko so nacisti izvedli veliko kraja umetniških del v Avstriji. Dunajski in drugi muzeji so postali last »velikega nemškega imperija«.

Po napadu na Češkoslovaško, Francijo, Belgijo in Nizozemsko je Göring formiral poseben »operativni štab« na čelu z Rosenbergom, ki je imel nalogo, da »išče« najboljša umetniška dela širom okupirane Evrope. Ko so nacisti napadli Sovjetsko zvezo, je Posse kar gorel v vročinskih pripravah, ker je pričakoval, da ga v Leningradu čaka dragoceno umetniško blago. Toda zgodilo se je nekaj, česar nacisti niso pričakovali. Sovjetska armada je napredovala proti zahodu, nacistična vojska pa je na umiku, pozneje na divjem begu, sežigala vse, kar ji je prišlo v roke.

V NEDELJO, 13. SEPTEMBRA V TRŽIČU:

Mednarodni ljubeljski moto-cross „Grand Prix“ Jugoslavije

Avto-moto društvo Tržič prireja v nedeljo, 13. septembra ob 14. uri mednarodni ljubeljski moto-cross „GRAND PRIX“ JUGOSLAVIJE v skladu s predpisi mednarodnega športnega pravilnika FIM in športnega pravilnika AMS Jugoslavije.

Tekmovalna proga je 1500 m dolga in krožna. Ima dva blažja in en strm vzpon ca. 25 do 45°, tri spuste ter večje število naravnih skokov. Širina steze je na najožjem delu 6 m, na startu pa 30 m. Podlaga steze je travnata in na kratkem delu v dolžini ca. 20 m močvirnata.

K tekmovalju bodo pripuščeni samo motociklisti kategorije A, ki odgovarjajo razredom 250 in 500 ccm. Motociklisti razreda 250 ccm bodo vozili dvakrat 12 krogov = 36 km, motociklisti razreda 500 ccm pa dvakrat 15 krogov = 45 km.

Ljubeljski moto-cross je zamenjal tradicionalne ljubeljske dirke, s katerimi so morali zaradi gradnje nove ceste prenehati. Letošnji ljubeljski moto-cross je tretji po vrsti. Te dirke z motornimi kolesi „čez drn in strn“ so lani privabile tekmovalce iz Avstrije, Jugoslavije, Madžarske, Sovjetske zveze in Zahodne Nemčije. Skupno je tekmovalo 57 motociklistov. Zmagala sta lani Grigorijev Igor (SZ) na 250 ccm in Schnedl Mathias (Avstrija) na 500 ccm. Tržiška proga za moto-cross je priznana ena najlepših in najboljših prog ne le v Jugoslaviji, marveč tudi drugod v svetu. Avstrija ima podobno progo v Sifendorfu na Nižjem Avstrijskem.

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so 14. septembra ponavljalni izpiti. Vsi prizadejni dijaki se zberejo ob osmi uri v šoli.

15. septembra so sprejemni izpiti za prvi razred ob osmi uri dopoldne. Tozadnevne prijave so možne vsak četrtek od 8. do 10. ure v šolski pisarni ali pa pismeno na „Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22“.

V sredo, 16. septembra je v času od 14. do 16. ure vpisovanje za vse razrede.

V četrtek, 17. septembra je ob deveti uri začetna služba božja in ob 13.15 prvi redni pouk.

Ravnateljstvo

cija, za katero je vedelo samo nekaj najboljših Hitlerjevih sodelavcev, je dobila ime »Linz«.

Posse je takoj pričel z delom. Po okupaciji Poljske so pričeli nacisti sistematično ropati muzeje, dvorce in zasebne hiše ter odnašati državne in privatne kolekcije. Razume se, da je Posse za Hitlerjev muzej takoj rezerviral najdragocenejša dela. Naropanih umetnin je bilo toliko, da so morali takoj izdelati pose-

Žarišča hladne vojne

Z agresijama na Vietnam in Ciper ter oboroženo intervencijo v Kongu je v minulih tednih znova oživila politika s pozicije sile kot prvina hladne vojne, ki je močno zakoreninjena v komaj nekoliko premaganem blokovstvu, ki ga izpodirva učinkovitejša uveljavljanje svetovne tendence popuščanja napetosti in uresničevanja medsebojnih pogajanj in vzajemnih sporazumevanj.

Prav v teh dneh je celo zvezni kancler dr. Erhard zapisal: »Ko je pred 50 leti izbruhnila prva svetovna vojna, so bili državniki in vojaki vsega sveta popolnoma prepričani, da se morajo politična vprašanja reševati z vojno in celo, da vojna pomeni nadaljevanje politike z drugimi sredstvi. Toda zaključek te vojne je pokazal, da je napočilo novo obdobje, v katerem so postala takšna, sicer tradicionalna pričakovanja nevezdržna. Namesto, da bi bili rešeni obstoječi problemi, so se pojavili mnogoštevilni novi in še težji. Tako je dandanašnji vojna manj kot kdajkoli prej pot za odpravljanje spornih političnih vprašanj. Sredstva, ki so danes na razpolago za moderno vojskovanje, morejo uničiti temelj ustvarjalnega človeškega dela v sodobnem svetu.« — To so prav gotovo trezne misli ob spominu na hude ure, ki so zanimive zlasti zato, ker je to mnenje šefa zahodnonemške vlade, ki je v dosedanji politiki pogosto zastopala dokaj drugače stališče, predvsem pa zaradi tega, ker izražajo spoznanje, s katerim se zanika znamenita Clausewitzeva teza o vojni kot nadaljevanju politike z drugimi sredstvi in glede katere srečamo dokaj ekstremna stališča in razlage. Ta teza postaja anahronistična, kajti zdaleč več ne ustreza sodobnemu kvantitativnemu razmerju družbenih sil v mednarodni areni.

Prepričljiva in utemeljena je vojaško-politična kritika Clausewitzeve teze zlasti v tem smislu: vojne niso bile nikdar same sebi namen, bile so sredstvo za uresničitev najrazličnejših materialnih, gospodarskih, osvajalnih, teritorialnih in razrednih interesov. V današnjih svetovnih razmerah takšni smotri v svetovnem atomskem spopadu zgubijo vsako vrednost, ker so neuresničljivi. Če tedaj ni več dosegljivih smotrov, čemu tedaj še sredstvo, vojna?

V glavah večine odgovornih državnikov je v obdobju po drugi svetovni vojni na podlagi dokaj trdih izkušenj, ki so jih pridobili ob reševanju spornih problemov, s katerimi so se spoprijemali v dediščini druge svetovne vojne, ali jih je v minulih dveh desetletjih zakonito zastavljalo in zahtevalo rešitev nevzdržno kolo zgodovine, končno le zmagala doktrina, da tretja vojna ni neizogibna. To spoznanje je dozorelo in je hkrati uresničljivo. Kajti kvantitativno razmerje družbenih sil se je tako rekoč pred našimi očmi iz temelja spremenilo: socializem je uresničen kot svetovni proces; uveljavila se je družbena vloga in vpliv delavskega razreda; kolonialni imperiji so v globokem zatonu; imperialistična nasprotja med velikimi kapitalističnimi državami so v soodvisnosti od prevladujočega nasprotja sodobnosti, to je nasprotja med svetom socializma in svetom kapitalizma; razvoj znanosti in tehnike je razen svojih zakonitih družbenih učinkov do dna omajal vse pojme in predstave o strategiji in taktiki vojnega konflikta svetovnih dimenzij.

Morda ni naključje, da smo prav

te dni prebrali tole prisposodo: »Vsaka strategija predpostavlja obstoj konvencij — zapisanih ali nezapisanih — med nasprotniki. Jaz imam sabljo in ti imaš sabljo. To je dvoboj. Jaz razpolagam s tanki in ti razpolagaš s tanki. To je vojna 43-44. Jaz imam atomsko orožje in ti imaš atomsko orožje, to se pravi dvojje absolutnih orožij (čeprav bi mogli še razpravljati o »stopnji« te absolutnosti), to je Kuba in kompromis.« — Če naj bi ta prisposoda veljala za takoimenovani atomski klub, potem pač za blokovsko globalno strategijo ni drugega izhoda, kot da se zateče z roba atomskega propada na edino rešilno pot k vzajemnemu sporazumevanju in pogajanjem ob spoštovanju skupno priznanih in skupno sprejetih načel, na katerih sloni sožitje v mednarodni skupnosti. Toda na žalost ti kriteriji največkrat obveljajo predvsem takrat, ko gre za interese malih. Veselje poskušajo še zmeraj obdržati, razširiti ali pa zožiti vsaka zase ali pa druga nasproti drugi svoj dozdevni manevrski prostor, kar naj jim bi omogočilo pridobiti prednost ali utrditi šibkost.

Poskusimo torej ob fenomenu lokalne vojne, lokalne agresije in lokalne intervencije, čemur smo priče takorekoč vse dni v obdobju po drugi svetovni vojni, zarisati v razmišljanje vsaj delno, čeprav še zdaleč ne popolno, razčlenitev zadnjih tednov. Morda je najbolj klasičen primer prav krvavi vihar v Tonkinškem zalivu.

Dokaj avtentično razlago ameriških dilem v Aziji nam posreduje bivši podpredsednik Združenih držav Nixon z besedami, ki jih je

zapisal konec julija, to je na predvečer ameriškega agresivnega dejanja. Med drugim namreč ugotavlja naslednje:

... »V neprekinjenem kontekstu našega svetovnega boja proti komunizmu je vojna v Južnem Vietnamu — kot pred petnajstimi leti korejska vojna — samo ena bitka v naši kampanji za Azijo. Ne gre samo za Južni Vietnam. Od usode Južnega Vietnana je odvisna usoda vse Azije. Južni Vietnam je jez na reki. Komunistična zmaga bi neizogibno pomenila poplavo. Potem bi prišle na vrsto izgube Laosa, Kambodže, Tajlanda, Malezije in Indonezije, ki je samo 45 milj oddaljena od Filipinov in ki so najbližji sosed Avstralije...«

... »Razen tega bi komunistična zmaga v jugovzhodni Aziji potegnila mejno linijo od pola do pola. Združene države Amerike bi prek noči prenehale biti sila na največjemu oceanu sveta. Naše ladje in letala bi mogla križariti po zemljini obli samo z dovoljenjem komunističnih držav. Ali lahko kdo podvomi v močan vpliv tega poraza na Afriko, Latinsko Ameriko, pa celo na naše zaveznike v Evropi...«

... »Združene države Amerike so napravile v Laosu napako, ki so jo sicer storile že dostikrat prej. S Sovjetsko zvezo in še dvajsetimi deželami smo jamčili nevtralnost Laosa in potem umaknili naše svetovalce. In tedaj se je zgodilo tisto, kar se je zgodilo že večkrat. Komunistične sile so dobile nov polet. V konkretnem primeru je Patet Lao začel svojo ofenzivo. Če imamo to pred očmi, mar tedaj obstaja kaj bolj nerealnega, kot sedaj predlagati še en spo-

Umrl je Juš Kozak

V soboto je v Ljubljani nenadoma preminul slovenski pisatelj Juš Kozak, znan in priljubljen pripovednik, esejist in družbeno filozofski kritik našega rodu. Rojen pred 73. leti na meji ljubljanskega mestnega in kmečkega življenja je po študiju zgodovine in zemljepisa postal gimnazijski profesor in urednik Ljubljanskega zvona. Po zaporih in internaciji v drugi svetovni vojni je po zlomu Italije odšel v partizane, po osvoboditvi pa je uredil Novi svet in bil upravnik Narodnega gledališča v Ljubljani. Za svojo literarno dejavnost je prejel lani Prešernovo nagrado.

Razrušila in oropala je okoli 420 sovjetskih muzejev.

Čeprav so nacisti na vseh frontah doživljali poraze, so špecialna poveljstva »Operacije Linz« nadaljevala s svojim delom. Hitler in Göring sta izdala povelje, da je treba oropana umetniška dela spraviti za vsako ceno v rajh. Avgusta 1944 je Rosenberg izjavil, da je za transport oropanih umetnin rabil okoli 2 milijona železniških vagonov in 400 tisoč ton morskih ladij. To število velja le za njegovo organizacijo. Kradli pa so tudi drugi nacistični veljaki in sicer po vseh okupiranih deželah.

razum o nevtralizaciji z istim sovražnikom? Ko gre za komuniste, pomeni nevtralizacija približno tole: mi odidemo, oni ostanejo. V teh okoliščinah je nevtralizacija samo drugi videz umika in poraza...«

... »Umor vietnamskega predsednika Ngo Din Diema novembra lani za časa državnega udara, ki so ga spodbudile ZDA, je katastrofalno vplival na ameriški ugled širom Azije. Ta umor je eden od najbolj črnih trenutkov v zgodovini ameriške diplomacije. Ne moremo se izogniti odgovornosti za tisto, kar se je zgodilo. Za naše prijatelje in zaveznike to pomeni, da morajo ZDA vsak hip zapustiti nekega svojega prijatelja in da dovolijo, da bo likvidiran, kakor mi je dejal neki minister za zunanje zadeve: »Kadar ZDA neka akcija ni všeč, letijo glave... in to zlasti tedaj, ko se ta akcija zgodi v neki deželi, ki je prijateljsko naklonjena ZDA. Splača se biti nevtralen, včasih pomaga celo, če si sovražnik.« Z ozirom na takšna pojmovanja ni nobeno presenečenje, da postajajo naši zavezniki malodušni in zmedeni...«

... »Moramo odločiti in to čim prej. Če izpustimo zmago v Južnem Vietnamu, oziroma če nadaljujemo dosedanjo politiko ali pa če sprejmemo politiko nevtralizacije in popolnega umika, bo dobil komunizem v Aziji nova krila. Naš poraz bi potrdil kitajski nauk, da so ZDA »tiger iz papirja«. Razen tega bi bili komunisti z našim umikom ohrabreni in bi okrepili svojo akcijo v vsej Aziji, Afriki, Latinski Ameriki in na Bližnjem vzhodu. Tedaj se bi znašli pred alternativno: Ali da vstopimo v veliko vojno z jedrskim orožjem ali pa da dopustimo komunistom, da zmagajo v tretji svetovni vojni brez kakršnega koli boja...«

(Konec prihodnjic)

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
v Bilčovsu

V a b i l o

V nedeljo, dne 6. septembra 1964, nas bodo obiskali prosvetaši Delavskega prosvetnega društva „Svoboda“ iz Hrušice pri Jesenicah.

Gostje bodo ob 3. uri popoldne nastopili v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu s kulturno prireditvijo ter bo na sporedu: Veseloigra, narodni plesi, petje in godba.

Vsi od blizu in daleč prisrčno vabljeni!
Odbor SPD „Bilka“

Močno turistično gibanje meseca julija

Iz poročila predsednika Tujsko-prometne zveze, deželnega svetnika Raderja, je posneli, da so meseca julija registrirali rekordno turistično frekvenco na Koroškem. Skupno so registrirali 3.145.376 nočitev, medtem, ko so jih v istem časovnem razdobju lani zaznamovali le 2.806.650. To pomeni prirastek za 12 odstotkov. Nočitve inozemcev so narasle za 130.000 oseb ali za 6,9 odstotka. Prirastek nočitev domačinov je bil za 50.000 oseb ali za 10,3 odstotka večji kakor julija lani. Na kampingih so našli 531.000 nočitev, nasproti 357.000 nočitvam meseca julija v prejšnjem letu.

Med inozemskimi nočitvami je odpadlo 1.756.503 nočitev na turiste iz Zahodne Nemčije, dočim so jih lani julija ugotovili le 1.676.289. Gostje iz Holandske so se poslužili 95.324 nočitev nasproti 69.325 nočitvam julija preteklo leto. Pojačen obisk turistov ugotavljajo tudi iz Belgije, Anglije, Francije in Švice. Že v mesecih predsezone so registrirali močnejšo tujsko-prometno frekvenco kakor v prejšnjem letu. Zaradi ugodnega vremena je bila tudi znatno močnejša udeležba turistov na kampingih kakor v predsezonski dobi prejšnje leto.

Pincgavski sejem v Lienzu

Pincgavska rejnska zveza za Koroško in Vzhodno Tirolsko bo v petek, dne 11. septembra 1964, priredila prvi letošnji sejem v Lienzu. Začetek sejma bo ob 9.30 uri dopoldne. Na sejem bodo postavili 23 krav in 135 junic, vse visoko breje ter iz priznane tbc- in bangovih boleznih prostih obratov. Na sejmju bo ugodna priložnost za nakup zmogljive alpske plemenske živine.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Družabno srečanje izseljencev ob Zablatniškem jezeru

Leta so minila — toda spomini so ostali. Devetnajst let je letos preteklo, odkar se je zlomilo nacistično nasilje ter so se odprla vrata izseljeniških taborišč, ko so se pregnanci in izobčenci iz domače rodne zemlje spet vrnili v domovino, v zlato svobodo... Ne vsi, mnoge krije tuja zemlja. Bridka leta ponižanja in razžaljenja v izseljeniških taboriščih, kjer je bilo stotine koroških slovenskih družin od najmlajših do najstarejših družinskih članov oropanih domačije, pravic človeka in dragocene dobrine — svobode, ne morejo biti pozabljena. Kaj pomeni svoboda, ve le tisti, ki je bil oropan.

Trpko, brezpravno življenje v izseljeništvu je skovalo neločljivo prijateljstvo med so-trpini slovenskih ljudi od zgornje Zile do spodnje Podjune. Vedno, kadar koli in kjer koli so se srečali naši izseljenci, so nujno obujali boleče spomine na takratna temna leta in mesece. Zaradi tega je bilo ustrezno že dolgo gojeni želji po večjem skupnem srečanju bivših izseljencev, ko je Zveza slovenskih izseljencev za preteklo nedeljo posredovala takšno srečanje ob idiličnem Zablatniškem jezeru na kampingu podjevnika Štefana Breznika, ki je tudi sam iz izseljeniške družine.

Po izredno vročih dnevih ob koncu prejšnjega tedna se je v nedeljo nebo zameglilo in grozilo z dežjem. Nekateri so se morda res strašili pred dežjem in niso prišli na srečanje, kar jim je lahko žal, ker zamudili so nekaj lepega in prisrčnega. Kljub mračnemu dnevu je prihitelo na srečanje zelo veliko število bivših izseljencev iz vseh naših dolin, kjer so ob izseljevanju Slovence „ugotovili“.

Srečanje izseljencev je bilo čisto družabnega značaja, brez vsakega oficijelnega sporeda. Na srečanju je bila pestra družba starih in mladih članov izseljeniških družin. Navzoče je pozdravil predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer, spregovoril pa je tudi Janko Ogris. Oba sta želela vsem prijetno popoldne in obilico sproščenega veselja v tem skupnem „taborišču“ v kampskem prostoru, vendar z ogromno razliko, da so se na tem kraju srečali ljudje v svobodi, priborjeni z nepopisnimi žrtvami.

Pozdravljanja med prijatelji, bivšimi so-trpini v izseljeništvu, med katerimi se nekateri že dolgo niso videli, je bilo prisrčno, ganljivo in razgovarjanje brez konca in kraja. Na mah se je razvila sproščena in razgibana družabnost, razpoloženje so povzdignili vrli muzikanti iz Sel in pevci iz Št. Vida in Železne Kaple. Mnogi so se zavrteli v veselem plesu.

Čas celi rane, toda spomin na dobo brezobzirnega ponižanja človeka ne sme

SLOVENJI PLAJBERK:

Po medvedu povzročeno škodo je treba
kmetom povrniti

Medved se v gozdovih Strugarca in v Brodeh v občini Slovenji Plajberk zares zdrže, kar lahko pričata delavec Joži Potisk in njegova žena, ki sta ga srečala in videla na razdaljo kakih 20 metrov. Pri soočenju je medved grozotno brundal in lomil vejevje smrek in bukev. Naš Joži, krepke in orjaške postave, je vzel sekuro v roko, njegova žena pa cepin in postavila sta se v obrambo, če bi bilo potrebno. Ko se je medved zastrel v močnega Jožna in njegovo ženo, jo je urno pobral v svojo varno šumo. Nemudoma je bilo o tem srečanju obveščeno okrajno glavarstvo in humperški višji gozdarski mojster dipl. ing. Niedereder.

V najkrajšem času so prispeli na lice mesta višji gozdarski mojster Niedereder, en žandarmerijski major iz Celovca in pristojni gozdar Stöckl. Najprej so izmerili od-tise medvedjih tac v mehki zemlji, ki so merili 20×17 cm. Strokovnjaki so ugotovili, da gre za izredno velikega kosmatinca.

V bližini tega so našli od medveda ubito ovco, ki je bila takorekoč še topla. Dejstvo je, da je medved pobil in raztrgal v občini Slovenji Plajberk v zadnjih tednih okoli 80 ovac, razen tega so se črede ovac razkropile na posamezne trope in postale tako plahe, kakor da bi podivjale. Oškodovani kmetje se zaskrbljeno sprašujejo, kdo jim bo povrnil visoko škodo.

O številu raztrganih ovac pa koroško lovstvo dvomi in to seve iz razumljivih razlogov, ker je dolžno povrniti škodo prizadetim kmetom. Ker območje kraja, v katerem je na obisku veliki medved, obsega več tisoč hektarjev, seve ni mogoče najti vsako izginulo ovco, pač pa je gotovo, da so postale žrtve medveda.

Zaradi tega tukaj ne sme obveljati mnenje lovskih organizacij, marveč je občina dolžna, da od kmeta do kmeta ugotovi nastalo škodo, lovška organizacija pa jo mora povrniti.

zamegliti koprena pozabljenosti. Vedno nam morajo biti in posebno tudi mladini prestani težki časi spomin in opomin, da storimo vse dokler je čas, da se podobni časi ne bodo več povrnili. Svoboda je dragocena dobrina — čuvajmo ta zaklad, kre-pimo ga in širimo!

Štirideset let požarne brambe
v Logi vasi

Požarna bramba v Logi vasi slavi v nedeljo, 13. septembra 40-letnico svojega obstoja. Proslava bo povezana s slavnostnim prevzemom novega gasilskega voza.

Proslava se bo pričela ob 13.30 uri pred gasilskim domom v Logi vasi in bo vsebovala blagoslovljanje novega gasilskega voza, slavnostne govore in gasilske vaje. Od 17. ure naprej bo ples. Sodelovala bo godba policije iz Celovca.

Božji grob pri Pliberku

Preteklo nedeljo je bila pri Božjem grobu lepa slavnost. Kapelški g. župnik Stefan Messner je v znani romarski cerkvi obhajal svoj 25-letni duhovniški jubilej. V tem svetišču je pred četrto stoletjem primical. Srebrnomašnik je domačin iz Doba ter izhaja iz spoštovane Petrove družine, ki je vzgojila vrsto slovenskih izobražencev kakor jubilatova brata profesorja Janka in učitelja Franceta in sestro profesorico ter tudi profesorja Močilnika. Jubilejne slavnosti se je udeležila množica ljudi iz bližnje in daljnje okolice, ker zna ceniti poslanstvo duhovnika, ki je v svojem prizadevanju zvest načelu: iz ljudstva za ljudstvo!

Druga skupina otrok
se je vrnila z letovanja

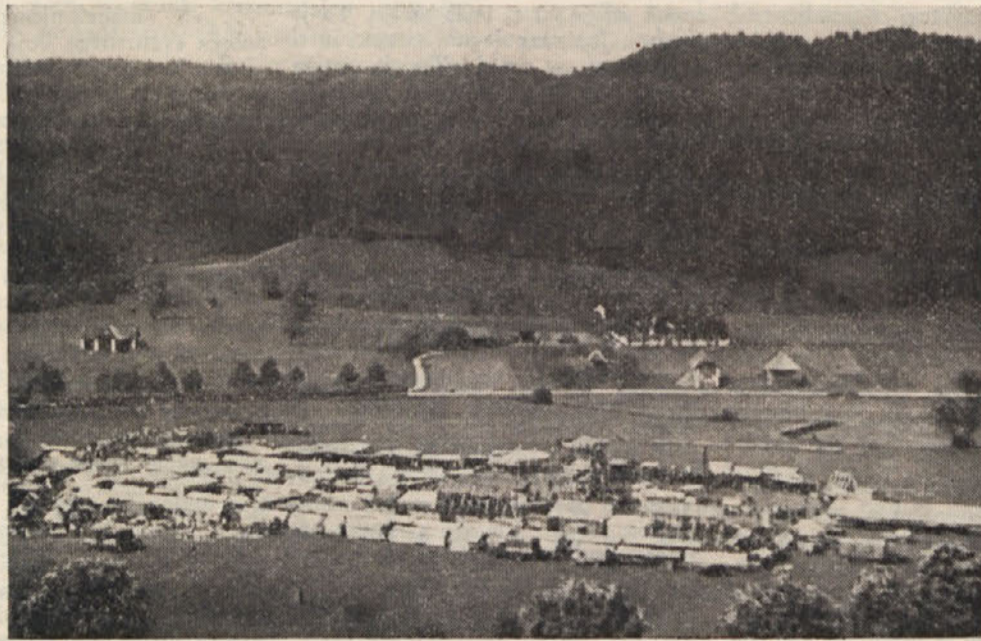
Prejšnjo soboto se je vrnila druga skupina petdesetih slovenskih koroških otrok s počitniškega letovanja v Savudriji ob Jadranskem morju. Vrnili so se zdravi in zadovoljni z nepozabnimi vtisi na lepa doživetja na sončnem jugu, na obali morja. Otroci in njihovi starši izražajo svojo hvaležnost vsem, ki so kakor kolki pripomogli k temu prijetnemu letovanju.

KOLEDAR

Petek, 4. september: Rozalija
Sobota, 5. september: Lavrencij
Nedelja, 6. september: Caharija
Ponedeljek, 7. september: Marko
Torek, 8. september: Rojstvo M. D.
Sreda, 9. september: Peter Klaver
Četrtek, 10. september: Nikolaj Tol.

Pridite na

od 5. — 7. septembra 1964

PLIBERŠKI SEJEM
NA TRAVNIKU

Trgovina

Pavel Močilnik

PLIBERK - BLEIBURG

Tekstilije - perilo - konfekcije - špecerija

Postrežba domača, cene zmerne!

GOSTILNA

HRUST

RICHARD STAUEGGER

LIBUČE — LOIBACH

Prva pred državno mejo - obnovljeni gostinski prostori - odlična naravna klet - negovane pijače in okusne jestvine

Slikarski mojster

J. Hutter

PLIBERK - BLEIBURG

Priznana podjetje prvovrstnih slikarskih in pleskarskih del v zadovoljstvo vseh naročnikov

Zidarski mojster

FRANZ GOMERNIG

SINČA VAS — KÜHNSDORF

Gradbeno podjetje za gradnje nad zemljo in v zemlji ter betonske zgradbe

OPEKARNA

Štefan Liesnig

PLIBERK - BLEIBURG

- Delavnica vsakovrstne opeke
- kletni kamni
- dobava gramoza

Gostilna

Franz in Maria
Schwarzl

PLIBERK - BLEIBURG

Vzorno opremljena mesnica — kvalitetni mesni izdelki

Odlična znana gostilna — dobra kuhinja — negovane pijače — solidna postrežba

Na travniku dobre klobase, hrenovke, čevapčiči

Obiščite našo razstavo vseh vrst kmetijskih strojev, motornih koles, šivalnih strojev, glasbenih instrumentov, radioaparatur, in električnih potrebščin

TRGOVINA

Johan
Lomšek na sejmju na travniku v Pliberku

ŠT. LIPŠ

Večina živali zna plavati

Človek je sicer zavzel planete, plavati pa le ne zna, če se ne nauči. Živali imajo pred njim ravno to prednost, da znajo že „od rojstva“, vsaj večina njih. Postati bi morali torej živalim podobni, prirodnejši. Tako vsaj trdi slaviti avstralski plavalni trener P. W. Cerutti, katerega gojenci so osvojili v zadnjih letih kar osem svetovnih rekordov: „Otrok mora samo premagati strah pred vodo, prav kot živali in potem opazi, kako ga voda kar sama drži na površju.“

O plavalnih sposobnostih živali, zlasti sesalcev, ima svet sedaj lepo priliko izvedeti kaj več. V Rodeziji je namreč v teku „Operacija Noe“, ko rešujejo živali pred naraslimi vodami Zambeziya, na katerem bodo zgradili velikanski jez, zaradi katerega bo poplavljen obsežno področje.

No, nekatere živali so si kar same pomagale in niso čakale na reševalne ekipe. Tako na primer sloni. Oni sicer počasi plavajo, le kaka 2 km na uro, toda zdržijo pet do šest ur plavanja. Predstavniki mačjega rodu sicer nimajo radi vode, v sili pa se izkažejo kot prav dobri plavači, saj že mačke ne moreš drugače utopiti, kot da jo zavežeš v vrečo. In tako so jo pobrali na varno vsi rodezijski leopardi. Tudi antilopa si je sama poiskala rešitev, toda ker zmore le 2 km plavanja, so morali iznemogle živali reševati na ladje.

„Operacija Noe“ pa je pokazala tudi, kako malo so nekatere živali nadarjene za plavanje. Veverice se obdržijo na vodi le 10 metrov, medtem ko zajci potonejo pri 25 metrih, pegatke pa že po petih metrih. Nosorog ravno tako ne zna plavati, čeprav živi v močvirjih. Toda ujeti se pa vendar ni dal. Da bi ga rešili pred poplavo, so ga morali najprej uspavati in potem spraviti v mreže.

In kaj lahko rečemo o opicah? No, med njimi nekateri, na primer pavijani, opiče samice in makaki plavajo dobro, medtem ko se gibon potopi že v eni minuti, brž ko se mu dlaka napoji z vodo. Kako je s šimpanzi in gorilami, pa ne vemo, ker jih ni v Rodeziji.

Večina sesalcev torej dobro plava ali se vsaj obdrži nekaj časa na vodi, kadar se znajdejo v nevarnosti. Tako na primer kunec ali jež lahko preplavata ožjo reko, če ju zasledujejo. Krč zlahka preplava nekaj sto metrov, merjasca so videli plavati dober kilometer daleč in celo beli medved, o katerem bi morda sodili, da ga bo v vodi dolga in debela dlaka bistveno ovirala, se pokaže kot odlični plavač. Tudi o nekem rjavem medvedu vedo povedati, da je preplaval 8 kilometrov brez počitka. Podgane, bobri, vidre se v vodi počutijo tako kot na suhem. O tulnjih, kitih in delfinih pa najbrž sploh ni treba izgubljeni

besed, spomniti se moramo le na to, da so te živali sesalci.

Plice pa ne kažejo nobenega veselja do vode, vsaj tiste, ki letajo, kar pa ne velja za kokoš in za domačo raco. Kura sploh ne zna plavati. Če jo položimo na vodo, se nekaj časa obdrži na vrhu, ker je pač lažja od vode, potem pa se počasi perje namoči in kura začne toniti. Tudi race se obdrže na vodi samo zato, ker imajo namočeno perje.

V celoti pogledano so nedavne izkušnje v Rodeziji pokazale, da ni upravičena teorija o „plavalnem instinktu“ pri živalih. Ne samo, da nekatere živali sploh ne znajo plavati, ampak celo med živalmi iste vrste so opazili razlike. Torej ne moremo govo-

riti o nobenem instinktu. Tudi tu moramo upoštevati fizikalne zakone ter prilagodljivost in vajo. Sama po sebi lahko plavajo samo telesa, ki so lažja od vode, oz. manj gosta. Opice, ki živijo ob vodi, odlično plavajo, medtem ko to ne znajo tiste, ki se drže samo v drevesih, ker so se navadile pokončne drže, ta pa za plavanje ni primerna. Čim bolj vodoravno se držiš na vodi, tem manj se utruiš s plavljenjem.

Kdor se torej hoče naučiti plavanja, mora najprej premagati strah pred vodo. Kar stran z vsemi plavalnimi pasovi, mehurji, baloni in podobno navlako! Za začetek pojdi v plitvejšo vodo in ko boš opazil, da voda ni tvoj sovražnik, ampak prijatelj, ki te lepo drži, boš kar naenkrat splaval.

Kengurujeva skrivnost

Kengurujev mladič se po petih tednih nosnosti rodi gol, slep in dolg le dva centimetra in pol. Kako pride v materino vrečo, v kateri dorašča, je skrivnost, ki je dolgo motila znanstvenike.

Znano jim je bilo, da se lahko splazi tja s sprednjimi nožicami, ki so razmeroma močne in oborožene s kremplji. Toda kako naj bi poznal pravo smer! Ga kdo dvigne in položi v vrečo! A kdo! Ga mar mati vodi s posebnim glasom! Novejše raziskave so razjasnile to skrivnost.

Brž ko mladiček pride na svet, mati s svojim jezikom ovlaži svoj kožuh tik pred njim. Malčka privlači vlaga in se nagonsko zveže tja. Tedaj mati z jezikom razširi vlažno ploskev proti vreči in pri tem spodbuja mladiča, da pleza v to smer. Končno ga ta zvodljiva vlaga pripelje do roba krznene vreče.

V vreči se mladi kenguru hrani z materinim mlekom in naglo raste. Po nekaj mesecih se sam preneha dojiti in preide na vegetarijansko prehrano. Sklanja se iz materine vreče in lovi listje, ki ga je njegova mati. Ko ob koncu avstralske zime za vedno zapusti materino vrečo, že lahko skrbi sam zase.

Vsi vrečarji imajo skrajšano predrojsino življenje. Avstralski opomus na primer se rodi že po osmih dneh življenja v materinem telesu.

Nove zvezde nastajajo iz »odpadkov«

Zvezde, ki se jim svetlost s časom spreminja, so za astronome, ki se ukvarjajo z vprašanji astrofizike, najzanimivejši objekt. Ta nenavadna svetila, ki jih je zaradi omejenosti lastnosti lahko odkriti, so pogosto edini izvor podatkov o fizikalni naravi zvezd, o razdaljah med zvezdami in zvezdnimi meglicami ter o sestavi zvezdnih sistemov. Poleg tega pa dajejo astronomom dragocene podatke za tvorbo teorije o razvoju zvezd.

Na konferenci sovjetskih astronomov je vzbudilo veliko pozornost poročilo kandidata fizikalno matematičnih ved Aleksandra Šarova o točkastih izvorih radijskih valov v vesolju. Šarov in njegov sodelavec Jurij Jefremov sta skupaj z nekaj ameriški astronomi odkrila, da je eden od takih objektov pravzaprav zvezda s spreminjajočo se svetlostjo. Nahaja se v ozvezdju Berenikina kodra in je med največjimi doslej znanimi zvezdami. Njen premer znaša več svetlobnih tednov!

Eden največjih problemov sodobne astronomije je proučevanje periode prižiganja in ugašanja cefeid (tako se zvezde imenujejo po tipični predstavnici — zvezdi Delta v ozvezdju Cefeja). Ko astronomi dobijo ta podatek, določijo še svetlost in množino energije, ki jo zvezda seva, nato pa iz primerjave z gostoto svetlobnega toka na zemlji izračunajo njeno oddaljenost. Prav na ta način so prvokrat določili oddaljenost sosednjih galaksij.

Leta 1952 je na veliko začudenje astronomov ameriški znanstvenik Walter Bade sporočil, da je po njegovih računih na omejeni način dobljene razdalje v vesolju treba podvojiti. Razvila se je živahna diskusija. Cefeide so za nekaj časa izgubile pravico kriterija za medzvezdne razdalje. Šele leta 1958 na 10. kongresu Mednarodne astronomske zveze v Moskvi, kjer so se posebej ukvarjali s tem problemom, je prišlo do razjasnitve. Odločilno vlogo raziskovanje nekaterih cefeid v ta-

ko imenovanih difuznih aglomeracijah, to je skupinah po več sto zvezd. Oddaljenost teh skupin so izmerili z različnimi metodami in tako določili tudi dejansko svetlost cefeid. Največja težava je bila namreč ravno v tem, da so tudi najbližje cefeide toliko oddaljene od nas, da direktne meritve razdalje ne pridejo v poštev.

Poročilo kandidata matematično fizikalnih ved Ivana Novikova je prineslo potrditev domneve o podvojitvi razdalj v vesolju, kar je privedlo do novega načina zastavljanja najvažnejših kozmoloških problemov. Treba je odgovoriti na vprašanje, ali je vesolje omejeno ali neskončno, kakšna je njegova preteklost in prihodnost.

Posebno pozornost posvečajo astronomi zvezdam z nepravilnimi, često izredno hitrimi spremembami v svetlosti. Erupcije na takih telesih povzročajo odpadanje materije s površine zvezde. Pri opazovanju teh pojavov je sovjetski astronom Pavel Halopov ugotovil, da novi podatki potrjujejo hipotezo o formiranju zvezd in materije, raztresene v vesolju.

Kako pa poteka nadaljnji razvoj takih zvezd? Prvotna plinska krogla se pod vplivom gravitacijskih sil stiska in segreva toliko časa, dokler temperatura ne naraste, da pride v središču do termonuklearnih reakcij. Pojavi, ki jih opazimo pri zvezdah z eruptivnimi spremembami, pa dopuščajo domnevo, da gre v tem primeru za »mlade« zvezde, ki so še v procesu krčenja. Zato pa tudi te zvezde igrajo važno vlogo pri proučevanju porekla in razvoja zvezd.

Kratko in zanimivo

Slano jezero Vanda na Antarktiki, ki leži v zemeljskem usadu v Viktorijini zemlji, je že nekaj časa uganka za geofizike. Jezero, ki je dolgo 8 km in široko 2 km, je stalno prekrilo s 350 m debelo ledeno odejo, kar seveda ni presenetljivo, saj se povprečna letna temperatura giblje okoli — 20 stopinj Celzija. S sondiranjem pa so odkrili, da je toplota vode ob jezerskem dnu (globina 60 m) kar 25 stopinj Celzija. Za zdaj si še ne morejo razložiti tega fenomena, saj v bližini jezera ni toplih vulcev, jezersko dno je relativno hladno, v vodi tudi ni opazili kakih kemičnih procesov, ki bi sprožili toploto. Domnevajo, da je voda topla zaradi sončnih radiacij, ki jih je jezero »vskladilo«. Novozelandski znanstveniki pa razen tega razmišljajo tudi o praktični izrabi te energije, ki bi jo lahko uporabili za ogrevanje.

Ameriški gradbeniki se ukvarjajo z novim patentom. Gre za okno, ki je sestavljeno iz dveh ločenih stekel, med katerima kroži tekočina. Tako nameravajo kontrolirati in uravnati količino svetlobnih in toplotnih žarkov, ki bi pridrivali v stanovanjske prostore skozi take sestavljena okna. Segrelo tekočino bi odvajali v posebno napravo, kjer bi jo ohlajali oz. akumulirali zbrano toploto. Za zdaj delajo poskuse z oknom, kjer sta stekli debeli 6 mm, med njima pa je navadna voda. Ugotovili so, da je okno te vrste v treh opoldanskih urah nakopičilo 25 odstotkov vpadne energije.

Širokogrudno finančno podporo umetnosti in umetnikom je obljubil francoski minister za kulturo Andre Malraux. Da bi Pariz lahko obdržal sloves umetniškega središča Evrope, nameravajo do leta 1973 namesto kakih 800 starih zgraditi okoli 1500 novih umetniških ateljejev.

Britanski zdravniki so iznašli prvo zdravilo proti kozam. Preparat, ki se imenuje B. W. 33-T-57, se je pokazal izredno uspešen ob epidemiji koz v indijskem mestu Madras. Med 1100 ljudmi, ki so imeli ožji kontakt z obolenimi, so po zaužitju preparatu zboleli le trije, medtem ko je med cepljenimi prišlo do 76 primerov obolenj in celo dvanajst smrtnih primerov.

Okameneli smehljaj

JOŽE CIUHA

„Torej z letalom.“
„Da.“
„In karto — že imaš?“
„Se ne.“
„No, tedaj pa si tisto letalo kar nariši, ko si tako imeniten slikar.“

Spet sem šel na led, kot v Džakarti z vlakom. Enako razprodani kot vlaki so tudi letala. Tudi tu lje treba rezervirati vozni listek za nekaj dni naprej. Zaklel sem, Zbiško pa se je na vsa usta zakrohotal:

„Ti mar že nisem rekel, da nisi v razvajeni Evropi.“
Vse druge zveze razen letalske so z Balijem dokaj neugodne. Zbiško je dejal, da bom moral v Surabaji čakati vsaj teden dni. Ker pa moja indonezijska viza po preteku meseca zapade, mi ni, da bi tako tratil čas. Rekli so mi, da ljo lahko podaljšam, a da lje ta procedura birokratsko zamudna. Vsa moja razposajenost je v nekaj trenutkih uplahlila. Kaj naj naredim? Znova sem začel misliti na vlak.

Zbiško se je še vedno smejal. Ko se je odsmejal, me je pomenljivo pogledal in dejal:

„Zdaj boš videl, fant, kakšen kavelj sem jaz.“
Brskal je po žepih, dokler ni našel črne beležnice.

Nato je brskal po beležnici, dokler ni našel zaželeno telefonske številke.

V telefonu je govoril v indonezijsčini. Deset minut zatem je stopil skozi vrata indonezijski oficir. Obstal je pred Zbiškom kot pred generalom. Po nekaj Zbiškovih besedah je na hrbtno stran neuspele karikature napisal moje podatke in rekel, da bo storil vse potrebno, da mi preskrbi listek za prvo letalo, ki bo letelo na Bali. Ko je odšel, se je Zbiško zarežal:

„Da boš vedel, fant; povsod imam svoje ljudi.“

*

Danes sem se potikal po mestu. Najprej sem obiskal knjigarne. V njih sem naletel na skop izbor angleških knjig. Še te so v glavnem tiskane v Moskvi ali v Pekingu, kar hkrati pomeni, da so na pol zastoj. V knjižnih cenah Zahod ne more konkurirati Vzhodu. Otroške slikanice so bile izključno sovjetske, s konservativnimi, nedomiselnimi ilustracijami. Tudi njih barvitost je bila siva. Od svetovnih piscev, prevedenih v indonezijsčino, sem opazil Pasternakovega „Dr. Živaga“ in dve knjigi Shakespearea, z nerazrešljivim indonezijskim naslovom.

Trgovine so založene bolj, kot bi človek pričakoval glede na gospodarske težave. V obutvi prevladujejo, kot na vsem azijskem Jugovzhodu, Batove prodajalne z nlepo, a močno obutvijo. Konfekcija perila, zlasti moških srajc, je okusna in nudi dosti izbire. Zelo lepe so srajce, krojene iz domačega balika. Vzorcni na blagu so nasploh dopadljivi.

Na cestah so se mi znova zasmilili rikšisti z dolgimi suhimi nogami in upadlimi obrazi. Veliko jih je, zato so v medsebojnem boju za obstanek vsiljivi. Sicer pa se tu z blagom in uslugami vsiljuje veliko ljudi. Nekateri prodajajo slike, pisane in cenene, na katerih prevladujejo do pasu gole ženske s pornografskim nadihom, drugi

orožje, predvsem bodala, nekateri lesene balijske plastike z enako težnjo po zadovoljivni cenene okusa, drugi spet sadje, ostanke blaga, konfekcijske spačke, britvice in nalivna peresa, pa tudi svoja telesa: med mnogimi ljudmi na ulici, kakor bolj ali manj povsod po svetu. Življenje v Surabaji utripa z milijonsko frekvenco.

Nasedel sem prodajalcu časopisov, mlademu fantetu, ki se je prerival skozi množico in vihtel nad glavo snop najrazličnejših časopisov. Kupil sem revijo „Life“. Ko sem mu v gneči odšel čez glavo denar, sem opazil, da je številka stara že štiri leta. Medtem je prodajalec seveda izginil. Vsak dan si na neki način služi vsakdanji kruhek. Tu bi pravzaprav morali reči — vsakdanjo kopičko kuhanega riža.

V reki, ki teče ob mestu, je čofotala mlada družina. Telesa so bila lepa v svojem zlatu in nihče se ni sramoval golote.

*

Zbiško ima majhno jahto. Imenuje se „Jupiter“: po njegovih sinovih Jureku in Petru. Zbiško jo kliče „lodka“. Izdelali so jo na Holandskem, načrte zanjo pa je napravil sam. Pravi, da gre lahko z njo kamor hoče. V njej ima skrite zaloge hrane, zdravil in goriva.

Lodka je poskakovala po valovih. Morje je bilo nemirno in strmi grebeni vode so jo nagibali zdaj sem, zdaj tja. Zbiško je sedel za krmilom. Na kompasu pred njim, ki je v zibanju edini vzdržal ravnotežje, je bil kozarec z bolsom.

Z njim smo se gugalni na valovih še javanski mornar, njegov holandski knjigovodja in jaz. Knjigovodja ni pil žganja. V roki je stiskal kozarec s sodo, in po njegovem kislem obrazu sem povzel, da se slabo počuti. Tudi jaz nisem užival v norem prevračanju. Pač pa Zbiško. Kro-

Kaj stane pomoč s kmetijskimi stroji v sosesčini

V mehanizaciji kmetijstva smo prišli v čas, ko tudi na manjših kmetijah delo lahko obvladamo le še z velikimi stroji. Ker so ti dragi in ker si vsak zase vseh, ki jih potrebujemo, ne more privoščiti, se sedaj bolj kot prva leta mehanizacije kmetijstva uveljavlja navada pomoči s kmetijskimi stroji v sosesčini.

Pri tem seveda nastane vprašanje, po čem lahko računamo delo s tem ali drugim strojem? To vprašanje je iz vidika, da se mora vsak stroj v dobi svoje trpežnosti amortizirati, zelo aktualno. Aktualno pa je tudi zaradi tega, ker je nakupna cena strojev zelo različna in ker so tudi obratni stroški pri delu dokaj različni.

Spričo aktualnosti tega vprašanja, je Kuratorij za tehniko v kmetijstvu po naročilu Zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo s pomočjo strojnih referentov kmetijskih zbornic in drugih ustanov sestavil pregled, iz katerega so razvidni povprečni dejanski stroški, ki jih povzročijo delo s tem ali onim strojem. Tozadevni račun upošteva tako stalne stroške, to so amortizacija, obrestovanje v stroje vloženega kapitala ter stroški za garažiranje in za zavarovanje strojev, kot tudi vzdrževalne (popravila, nadomestni deli) in obratne stroške, to je izdatke za gorivo in za mazila. Neupoštevani pa so v tem računu stroški prevoza do delovnega mesta, stroški za otežkočeno delo vsled težke zemlje, hribovite lege, ležečega žita itd. Upoštevani tudi niso stroški traktorista in druge osebe, ki so pri delu s strojem potrebne. Za stroje, ki jih vleče traktor, se navedene cene nanašajo le na stroške, ki nastanejo zgolj z delom stroja samega. Zaradi tega jim je treba razumljivo pribiti še stroške dela, ki jih povzročijo traktor, ki stroj vleče.

Po takem računu povzroči ura dela naslednje stroške:

Traktor z hidravliko		
15 do 20 PS	šil.	20.—
20 do 22 PS	šil.	23.—
22 do 32 PS	šil.	29.—
32 do 42 PS	šil.	36.—
Nakladalnik pred traktorjem do 30 PS (Frontlader) z gnojnimi vilami ali lopato	šil.	20.—
vilami za seno	šil.	24.—
Nakladalnik pred traktorjem nad 30 PS z gnojnimi vilami ali lopato	šil.	24.—
vilami za seno	šil.	28.—
Navaden nakladalnik (Hecklader) za traktorjem do 20 PS	šil.	12.—
nad 20 PS	šil.	14.—
Hidravlični nakladalnik za traktorjem mali	šil.	62.—
veliki	šil.	82.—
Nakladalnik in nosilec (Heckschiebesammler) za traktorjem za zeleno krmo		
1,60 m	šil.	4.—
2,20 m — 2,80 m	šil.	5.—
za seno		
5-rogljat	šil.	5.—
6-rogljat	šil.	6.—
7-rogljat	šil.	6.—
Kosilna prečka (Mähbalken) pri traktorju		
5 čevljev	šil.	8.—
6 čevljev	šil.	11.—
7 čevljev	šil.	14.—
Dvonožna prečka	šil.	16.—
Priklonni vozovi		
enoosni 2 do 3 t	šil.	6.—
dvoosni 2 do 2,5 t	šil.	10.—
3 do 4 t	šil.	12.—
5 t	šil.	16.—
dvoosni z hidravličnim razkladanjem		
3 do 3,5 t	šil.	18.—

4 do 4,5 t	šil.	20.—
Plugi za traktorjem		
dvo brazdni navadni	šil.	6.—
trobrazdni navadni	šil.	9.—
dvo brazdni obračalni	šil.	10.—
trobrazdni obračalni	šil.	16.—
Brane za traktorjem		
3 m širine	šil.	4.—
4 m širine	šil.	6.—
Samovozni žitni kombajn 2,20 širine	šil.	240.—

Zasluzek traktorista ali delavca z žitnim kombajnom računa omenjeni kuratorij z 20.-šilingi na uro, onega pomožnih delavcev pa s 14.-šilingi na uro. V ostalem pa so ti stroški zapopadeni v kolektivnih pogodbah za kmetijske delavce.

Pri vsem tem je treba seveda tudi upoštevati, da je tako mezno delo s kmetijskimi stroji tudi obdavčeno po zakonu o prometnem davku.

Potrošnja mesa in zelenjave narašča

Avstrijsko prebivalstvo vse bolj nagiba k »vitki liniji«, bi lahko rekli, če primerjamo njegove izdatke za različna živila v zadnjih 7 letih. V tem razdobju so od skupnih izdatkov za prebrano izdatki za mast (brez masla) nazadovale od 7,1% leta 1957 na 5,3% leta 1963. V istem času so nazadovale izdatki za proizvode iz žita od 16,3 na 12,3%.

Klub temu, da potrošnja mleka, mlečnih izdelkov in jajc narašča, izdatki za nje — procentualno gledano — nazadujejo. Od skupnih izdatkov za prebrano je šlo 1957 za mleko, mlečne izdelke in jajca 18,4%, lani pa le 15,2%. Vzrok je v tem, da so se vsa druga živila podražila, mleko in mlečni izdelki pa ne.

V istem razdobju so narasli izdatki za sadje in zelenjavo od 11,6 na 15%, oni za meso, klobase in ribe pa na 26,4 odstotka. Narasli so tudi izdatki za sladkila (od 13,1 na 14,3%) in za alkoholne pijače (od 4,7 na 5,3%).

„Zeleno poročilo“ za 1963 ugotavlja: Produktivnost dela v avstrijskem kmetijstvu je narasla

Po »zelenem poročilu« za leto 1963, ki ga je pripravilo kmetijsko ministrstvo in ki govori o položaju avstrijskega kmetijstva v minulem letu, se je produktivnost avstrijskega kmetijstva in gozdarstva po delu povečala za 6,8%. Ta porast produktivnosti je večji od porasta produktivnosti dela v industriji.

Zaključni kosmati donos avstrijskega kmetijstva in gozdarstva je lani narasel za 4,9% na 26,75 milijarde šilingov. Gozdarstvo je imelo manjše kosmate donose kot pa poljedelstvo in živinoreja. Avstrijski agrarni izvoz je dosegel višino 2 milijard šilingov. Od nje ga odpade 80% na države EGS, to pa zaradi tega, ker sta Italija in Zahodna Nemčija glavna odjemalca za klavno živino in meso, ki gre v izvoz.

Lani se je položaj gorskih kmetov spet slabšal. Razlike med njimi in ravninskimi kmetijami v razvoju rentabilnosti kmetovanja so postale še večje. Z povprečnim dohodkom v višini 21.266 šilingov na osebo, ki dela v kmetijstvu, so bili dohodki kmetijskega prebivalstva še vedno znatno nižji od dohodkov industrijskega in drugega prebivalstva. Zato je lani spet 17.000 prebivalcev zapustilo kmetijstvo in gozdarstvo.

Novi predpisi za trgovanje s krompirjem

S 15. avgustom je stopila v veljavo odredba ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo o trgovanju s krompirjem. Po tej odredbi je **trgovanje z jedilnim krompirjem vezano na označbo njegove sorte in tudi kakovosti**, pri čemer so za to označbo določene tri skupine in sicer »čvrsti« ali »mastni«, nadalje »precej čvrsti« ter »rahel« ali »moknat« krompir.

Med čvrsti krompir sodijo sorte Juligold, Naglerner Kipfler, Sieglinde in Sissy.

Med precej čvrsti krompir sodijo sorte Agnes, Allerfrüheste Gelbe, Antares, Beko, Bintje, Böhm's Mittelfrühe, Comtessa, Delos, Desirée, Dora, Ersling, Fina, Goldsegen, Grata, Isola, Jakobi, Juligelb, Pondy, Krassava, Oberarnbacher Frühe, Planet, Rheinhof, Rotäugler (Scheckerln), Sientje, Sirtema, Urgenta, Virginia, Weinberger Schlosskipfler.

Med rahle in moknate sorte sodijo Ackersegen, Antje, Aptä, Atlas, Carla, Cosima, Epoka, Erika, Feldeslohn, Forelle, Lerche, Lori, Majestic, Maritta, Patrones, Roter Adler, Saskia, Sommerniere, Susanne, Tondra in Voran.

Vse druge sorte krompirja, izvzemši inozemskih zgodnjih sort smejo v promet samo pod oznako »industrijski krompir« ali »krmni krompir«.

Predpisane označbe morajo biti razvidne iz zavoja ali pa obeska na njem. Označba krompirja po tej odredbi mora biti tudi vpi-

sana na dobavnih, tovarnih in zaključnih listih ter na računih. V prodaji na drobno in pri prodaji s strani kmečkih producentov na trgu ali pa pri prodaji od hiše do hiše morajo biti te označbe dobro vidne.

V pojasnilih k tej odredbi pravi kmetijsko ministrstvo, da so doslej kmetijski producenti zaradi pomanjkanja izrecne obvezanosti do pismene označbe jedilnega

krompirja tega prodajali brez točne navedbe sorte, vsled česar je na trgu z jedilnim krompirjem nastala velika zmešnjava. Sedanja odredba ima namen, da to zmešnjavo odpravi in da v času, ko veljavo krompirja med konsumenti vedno bolj pada, njim spet garancijo, da je listo, kar bodo kupili tudi res dobro in da odgovarja njihovemu pričakovanju.

NOVO GNOJILLO TOVARN DUŠIKA V LINZU:

»Grundkorn 5-15-20«

Za jesensko gnojenje ali za takoimenovano osnovno gnojenje žitu so Avstrijske tovarne dušika v Linzu pripravile novo kombinirano gnojilo in mu dale ime »Grundkorn 5-15-20«. Številke v imenu gnojila povedo, da vsebuje 100 kg gnojila 5 kg dušika, 15 kg fosforne kisline in 20 kg kalija. S takim sestavom to gnojilo najbolj odgovarja osnovnim potrebam rastlin, zlasti žita po hranilih v zemlji. Njegov sestav temelji na dolgoletnih poizkusih in opazovanjih potreb žita po hranilih.

Z »Grundkornom 5-15-20« sedaj kmetovalcu ni več treba jeseni trositi fosfornih gnojil in kalijeve soli. Vse to opravi v enem mahu s tem gnojilom. 500 kg tega kombiniranega gnojila vsebuje ista hranila za rastline kot 115 kg nitramoncala, 415 kg superfosfata in 250 kg kalijeve soli. 500 kg tega gnojila ima torej isti učinek kot 780 kilogramov naših običajnih gnojil. S tem je delo transporta in trošenja tega gnojila opravljeno v dveh tretjinah časa, ki ga potrebujemo drugače pri trošenju običajnih gnojil. Ker je to gnojilo v znani obliki, je trošenje veliko prijetnejši od trošenja ostalih gnojil, ki jih je treba pred trošenjem še mešati.

»Grundkorn 5-15-20« je vendar dražji od običajnih gnojil. 100 kg stane 172 šilingov, 500 kg torej 860 šilingov. Za isti učinek potrebnih 780 kg običajnih gnojil nitramoncala, superfosfata in kalijeve soli stane vendar skupno le 685,92 šilingov. »Grundkorn« je torej pri običajnem gnojenju za okroglo 200 šilingov po hektarju dražji, kot pa običajna gnojila. Kljub temu pa ima pred njimi prednost, ker je pri transportu cenejši in ker odpade delo mešanja gnojil.

hotel se je kot otrok in se na majhni ladji igral velikega kapitana.

Sledili smo brazdi nekoliko večje ladjice, ki se je gugala pred nami. Ko smo jo dosegli, smo zavzeli ob nji vzporeden položaj in dirka se je začela. Na razpenjeni vodi je bila brezumna in nora, kljub temu, da je Zbiško pokazal v njej dosti mornarske spretnosti. Pričakoval je naš aplavz, postavljaj pa se je v bistvu sam pred sabo.

Knjigovodja je bil vse bolj zelen. Dirko smo dobili: prehiteli smo tekmece. Ladjica je zaostala za nami za dve naši dolžini. Tedaj je prišlo do okvare na vrvi, ki veže krmilno kolo s krmilom. Zbiškovo kratkotrajno zmago-slavje je izvenelo v kletvicah. Takih, ob katerih bi Hemingway napisal: »neponovljive«.

Ko smo po dolgem prevračanju spet začutili zemljo pod nogami, si je najbolj oddahnil knjigovodja. Na terasi lepo urejenega jadranskega kluba smo posedli okoli mize. Pili smo pivo in bols (knjigovodja je še naprej vztrajal pri sodi) ter jedli testo, polnjeno s seseklanim mesom in pečene, na palčico nabodene koščke mesa, podobne ražnjičem.

Zbiško mi je spet prinesel papir in svinčnik: bil je nepopustljiv. Rekel je, da me bo še enkrat preizkusil, čeprav da sicer bolj cenim umetnike, ki ustvarjajo pod vplivom alkohola. Tokrat se je karikatura posrečila. Razcvetel se je kot cvetača.

Bols je tekel in dvignil nivo počutja. Zbiško se je znova cedil po domoljubju. Besede so bile zanosne kot Chopinove poloneze. Kot že večkrat predtem sem znova slišal, da je Poljska dežela najboljših, najbolj sposobnih, najbolj pametnih in splah naj-, naj-, naj- ljudi. Tokrat je bil toliko širokogruden, da je Koperniku, Sienkiewiczzu, Chopinu, Mickiewiczzu in drugim prištel še Gomulko.

Grmel je o leposlovju: »Quo vadis« je knjiga, ki jo pri nas prebere že ljudskošolec. To je prava literatura. V slednji poljski hiši jo najdeš na polici. V njej je poljska sila. In splah Sienkiewicz: najboljša knjiga je napisal. Najboljše na svetu. Nihče pred njim in nihče poslej ni zmogel takih. To zmore samo Poljak...

Besede so si sledile brez prave zveze. Če so bile premalo učinkovite, so jih podkrepile kretnje in kletve. Vendar je iz vse njegove robotosti in prenapetosti vela boleštna melanholija. Kot ob Emilu, mi je tudi ob Zbišku prišel na misel Cankar:

»O domovina, kot te je Bog ustvaril...«

Emigrant je bolnik z neozdravljivo boleznijo. Najkolne ali joka, diagnoza je vselej ista: domotožje. Njegove korenine so spodrezane, zato umirajo žalostno in počasi kot drevesa.

Dolgo je trobil nesmisle. Ko se je naposled utrudil in zdolgočasil, se je zazrl v nemirno ponjavo valov. Potem je iz zamišljenosti dvignil s krvjo podplute oči, naveličano zamahnil z roko in iztisnil skozi zobe:

»Naj gre ves prekleti svet k hudiču! Vse s tabo in z mano vred. Kaj me briga literatura! Vrag naj me vzame, če me je sram priznati, da pri štirinidesetih letih nisem prebral niti ene leposlovne knjige. Me razumeš? Niti ene!«

Odšel je na ladjico, kjer se je mornar mučil s pravilom. Sonce je zašlo, ko je bila barčica popravljena. Še vedno smo sedeli za mizo in pili. In znova so v njegovih besedah zatrobile fanfare: poljske, panslovanske in predvsem fanfare notranje neuravnovešenosti. Njegova potencialna energija je neizčrpna, zato tudi bije tako nesrečne in nespravljive boje s samim seboj. Tokrat sem mu jaz obvisel na muhi.

»Ta,« obrnil se je h knjigovodji in pokazal name,

»je filozof. Uči na univerzi. O vsem se lahko z njim pogovoriš. Potuje po svetu, slika, fotografira in piše za knjige, ki jih bo natisnil. Veliko jih je že napisal.«

Vsega nisem niti razumel, kajti govorila sta v homelandščini, vendar so me kljub temu bolela ušesa. Knjigovodja je komaj prebolel želodčne težave in čemu bi ga poslej moril z menoj. Rekel sem:

»Nehaj s trapanijami!«

»Kuš,« je dejal, »tako je, kot sem rekel. Rozumiš!«

»Če ti je vseeno, kaj govoriš, lahko tudi rečeš, da sem Krištof Kolumb.«

Zbiško se je zasmejal kot obseden: »Ti pa Krištof Kolumb. S papirato ladjico, a? Ali pa s takšno, ki jo nakrcaš na papir, a?«

»Tudi s takimi, če hočeš.«

»Ej, prijateljček, ne boš me z demagogijo. Tudi mene so v Rusiji pitali z dialektiko. Nekatere reči sem si prekleto dobro zapomnil. Ti nimaš barke in je ne boš nikoli imel. Krištof Kolumb sem lahko samo jaz, ki jo imam. Rozumiš!«

»Rozumim, Krištof Kolumb.«

*

Surabajo sem zapustil v ponedeljek. Poročnikovo posredovanje je bilo zares učinkovito.

Vožnja z letalom je trajala nepolno uro. Leteli smo nad vulkani. Visoki in nepremični so odpirali pod nami ugasla žrela. Dan je bil jasen in lep, zato je pilot v loku obletel orjaško žrelo ognjenika Bromo.

V kraterjih nekaterih ognjenikov so se lesketala jezera. Zlasti eno med njimi je bilo obarvano s čudovito modro barvo. Potem so vulkani strmoglavili v morje in Java je ostala za nami.

(Nadaljevanje sledi)

I. K O B R A N

Ne kadim več!

Odločeno je! Prenehal bom s kajenjem! Svoj sklep sem pričel izvajati s takšno energijo, da so se me vsi v hiši pričeli bati... Celo predsednik hišnega sveta se mi je prvi pričel odkrivati, kadar sva se srečala, sosede pa so me le šepetaje ogovarjale. Zaradi silne koncentracije volje sem pričel škripati z zobmi.

Vsem, ki so me hoteli poslušati, sem pripovedoval zgodbo o nikotinu in raku na pljučih. Vsi so se me pričeli bati in izogibati. Celo moja strojepiska se me je pričela bati: skoraj nič več ni klepetala s prijateljicami po telefonu in v službi se je nehala šminkati.

Nekega dne je prišel v mojo pisarno direktor.

— Kaj je z vami, prijatelj? — me je vprašal. — Vedno ste bili vzoren uslužbenec, zdaj pa se celo vaša strojepiska, to nežno bitje, pri- tožuje nad vami.

Nežno bitje je pričelo jokati. — Bolje je, da joče, — sem odgovoril osorno, — kakor pa da se po cele ure pogovarja s prijateljicami po telefonu in dela napake.

Nežno bitje je pričelo še siloviteje jokati. Zaškripal sem z zobmi.

Direktor je prestrašeno odstopil za korak, nato pa je izvlekel cigarete. Preden si je eno prižgal, jih je ponudil tudi meni.

Odbil sem:

— Hvala, ne kadim.

— Od kdaj pa? — se je živo zanimal.

— Že tri dni! — sem odgovoril ponosno.

— Zakaj pa tega ne poveste? ... Aha, to je torej! ... Jaz sem pa mislil vse mogoče ...

Odmahnil je z roko, kakor da bi mu padel kamen s srca, in nadaljeval:

— Popolnoma vas razumem, dragi prijatelj! Tudi jaz sem bil neznošen, ko sem poskušal opustiti kajenje!

Zopet mi je pomolil zavojček pod nos.

— Ne! Hočem biti moč beseda!

— No, no! Prižgite si eno! — me je silil direktor dalje. — Nikar se ne šalite! Čisto boste izgubili živce!

Obrnil se je k jokajočemu nežnemu bitju:

— Ne jočite! Mimilo ga bo, brž ko si bo prižgal prvo cigareto ... Dalje kot pet dni pa tako ne bo vzdržal ...

KONRAD SCHMIDT

V izložbi je bilo napisano z velikimi črkami:

»Posojamo poročne obleke za fotografiranje!«

Možak, ki je nekaj časa gledal ta napis, je vstopil v fotografski atelje. Bil je majhen, z bradico mišje barve, toda brez brkov — po najnovejši modi. Obrnil se je na fotografa:

— Kakšna pa je ta vaša poročna obleka? — Kako to mislite? — je vprašal mojster.

— Zanima me, ali bi se dimenzije vaše poročne obleke ujemale z dimenzijami moje bodoče soproge, — je dejal bradat človek. — Veste, moja žena mora biti čudovito zgrajena!

Fotograf je strokovnjaško zavil oči.

— Poročna obleka je prvorazredna, — je izjavil. — Material zanjo sem plačal po pol- drugi tisoč za mater, hej! Kar pa se dimenzij tiče, bi jo lahko oblekla tudi Miloska Venera!

— Tega ne vem, — je dejal možak suho, — jaz sem ekonomist. Pri meni mora biti vse natanko predvideno.

In je odšel.

Strojepiska je takoj vstala, si izzivalno pri- žgala cigareto in zapustila sobo.

Zaškripal sem z zobmi.

Naslednje dni je nastala v mojem oddelku veselje zmeda in nered.

Da bi premagal svojo potrebo po tobaku, sem pričel piti. Kmalu sem zelo oslabel. Z vse- mi v pisarni sem se skregal, nazadnje še z direktorjem.

Ko sem naposled dobil odpoved, sem uvi- del, da bi bilo pametneje ko bi vendar pri- čel zopet kaditi. V obupu sem si prižgal ci- gareto, toda bil sem telesno že tako izčrpan, da nisem več prenesel tobaka. Po prvem dimu se mi je vse zavrtelo v glavi in sem omah- nil na strojepisko. Dekle je zavrečalo, planila je kvišku in pričela govoriti po vsej pisarni, da sem jo med delovnim časom skušal nesram- no nadlegovati. Spoznal sem, da v tem okolju ne morem več ostati.

Tako sem ostal brez službe, brez prijateljev in brez denarja. Toda nihče ne more reči, da nisem bil moč beseda — vsaj pet dni ...

Zgodba po meri

Fotograf se je v zadregi popraskal po glavi.

— Tako, torej ... želite, da jo izmerimo? — To bi bilo najbolje, — je dejal ekono- mist poslovno.

Iz žepa je izvlekel beležnico, fotograf pa je odšel v ozadje svojega ateljeja in izvlekel iz nekega zaboja belo obleko z dolgo tančico, ki je okoli nje plaval oblak naftalina.

— Molji se niti pred poročnimi oblekami ne ustavijo, — je pripomnil zvito.

— Včasih lahko celo uničijo zakon, — je pristavil strogo človek. — Moj prvi zakon so tako razbili. Žena mi je napravila frak z naf- talinom, molji pa so ga kljub temu zgrizli. To bi morala predvideti. Vedno je vse treba predvideti. In zato sem zahteval ločitev!

Fotograf je vzel v roke meter in pričel me- riti poročno obleko. Po petih minutah merje- nja je sporočil:

— Obseg prsi petindevetdeset!

— Ali ni to nekoliko preveč?

— Kaj še! — je vzkliknil fotograf, — ob- leka je izdelana za žensko in ne za desko!

— A tako! — je dejal ekonomist in si zabe- ležil obseg prsi. — Kaj pa pas?

— Dvainosemdeset.

— Hm, ni ravno osa!

— Seveda ni, — je zadovoljno dejal fo- tograf, — to je gospodinjstvo razvita nevesta. Miloska Venera, veste ...

Ekonomist ga je prekinil z nestrpno kret- njo roke.

— Boki? — je vprašal.

— Sto pet, — je izjavil zmagoslavno fo- tograf in se skušal izmotati iz predolge vlečke, ki se je vanjo zapletel. — Če pa bo potreb- no, jo bom lahko tudi malo zožil.

— Ne, — je odmahnil ekonomist in si nekaj zabeležil.

— Kaj pa dolžina?

Strokovnjaško je narisal po zraku zapeljivo obliko. Nato si je zabeležil tudi to mero.

— Kdaj pa se boste poročili? — je vpra- šal fotograf.

Človeček, ki je bil vse dotlej poglobljen v svoje zapiske, se je zdrznil in začudeno po- gledal fotografa.

— Poročil? Kdo pravi, da se bom poročil? — je vzkliknil. — Samo pri nas ekonomistih mora biti vse natanko predvideno. Mar misli- te, da bi privedel k vam nevesto, ki ne bi na- tanko pristajala v to vašo poročno obleko?

MAJHNE LJUDSKE RESNICE

○ Moč brez žene je kot drevo brez listja in vej. (Korzika)

○ Raje povrnem ženo v hišo kakor ostati samic. (Afrika)

○ Ženo si izbiraj v soboto, ne v ne- deljo. (Anglija)

○ Za ženo je bolje, da se poroči s tistim, ki ljubi sebe, kot s tistim, ki ga ona ljubi. (Arabija)

19.00 Sportni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Veseloliga: Konj — 22.00 Prometni razgledi.

Petek, 11. 9.: 11.00 Veseloliga: Konj — 18.33 Novo za ženo — 19.00 Revija lipanja — 19.05 Trg ob koncu ted- na — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Doživljaji francoskih vojnih ujetnikov v prvi svetovni vojni.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in polnike malornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijs- ki nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualne doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbeni razgledi — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 5. 9.: 8.05 Naši starejši skladatelji — 9.00 Pa- čitniško polovanje od strani do strani — 9.30 Zabavna glasba iz Sovjetske zveze — 10.30 Pesmi in plesi jugo- slovanskih narodov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 14.05 Za ljubitelje narodno-zabavnih melodij — 17.35 Vedri uvodni takti — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Srečanje z Gershwinom — 20.30 Sobolni večeri po naših krajih — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 6. 9.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra: Godec Ci-Pahan — 10.00 Se pomnilo tovariši — 10.30 Komorni zbor iz Celja poje par- tizanske in množične pesmi — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 15.05 Danes popoldne — 20.00 Letni časi — 21.00 Melodije v izložbenem oknu.

Ponedeljek, 7. 9.: 8.05 Narodni napravi iz Češkoslo- vaške — 8.55 Za mlada radovedneže: priprave za olim- pijske igre — 9.10 Pajo najmlajši pevci RTV Ljubljana — 10.35 Naš podlistek: Raziskovalec atoma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 15.45 Zabavna glasba — 17.05 Paletni sprehodi — 18.45 Na mednarodnih križ- potjih — 20.10 Iz letošnjega festivala v Dubrovniku.

Torek, 8. 9.: 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 9.25 Slovenski skladatelji mladim poslušalcem — 11.00 Turis- tični napotki za tuje goste — 14.05 Josip Jurčič: Koz- lovska sodba v Višnji gori — 15.30 V forek nasvidenje — 17.05 Paletni sprehodi z orkestri zabavne glasbe — 18.10 Koncert po željah poslušalcev — 20.20 Radijska igra: Poseben poklic — 21.07 Orkestralna impresija.

Sreda, 9. 9.: 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.20 Proti morju — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.30 Človek in zdravje — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 14.05 Otraci ustvarjajo glasbo — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi starih mojstrov — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Iz naših študijev — 20.35 Dru- go dejanje opere „Tristan in Izolda“.

Četrtek, 10. 9.: 8.05 Koroška narodne poje Komorni zbor iz Maribora — 9.25 Vesela počitnica — 10.15 Z domačih opernih odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 15.40 Barkarole in koračnice — 17.05 Paletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.10 Turistična od- daja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in naprev — 21.00 Literarni večer: Shakespeareovi soneti — 22.10 Jazz iz plašč.

Petek, 11. 9.: 8.05 Majhni zabavni ansambli — 8.55 Pionirski tednik — 10.15 Nekaj narodnih in domačih viž — 10.35 Naš podlistek: Raziskovalec atoma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 14.35 Operni dvo- spevi — 17.05 Paletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.10 Promadani koncerti — 20.00 Trideset minut v študiju 14 — 20.30 Poje Akademski pavski zbor iz Ljub- ljane — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro me- šano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturna vest — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 5. 9.: 8.05 Domači vrh — 11.00 Veseli ob enaj- stih — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Križana dekla — 16.00 Aktualna reportaža — 16.30 Razgovor z gostom — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Pogled na program prihodnjega tedna — 19.10 Odmev časa — 20.15 Za- ključni koncert mednarodnega tekmovanja na klavirju — 22.30 Plesna glasba.

Nedelja, 6. 9.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Zabavne melodije s orkestrom Alfreda Scholza — 11.30 Koncert v zelenem — 13.45 Koroška lovška ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem skozi svet, križem skozi čas — 17.05 Plesna glasba pri čajju ob palih — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 1914, konec in začetek — 21.20 Ob lepi, modri Donavi.

Ponedeljek, 7. 9.: 8.00 Domača književnost — 11.00 Veseli ob enajstih — 14.55 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 17.00 Pi- sana glasbena palela — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 19.10 Pika na i — 20.15 Ekskurzija k izlivu Danave — 20.30 Za meslo in padežalje, pisan ponedeljkov večer — 21.30 Koroška domača kronika.

Torek, 8. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 10.54 Mala kuharska posvetovalnica — 11.00 Veseli ob enajstih — 15.30 Kaj me zanima? zvezdice — 17.00 Vam v ve- selje — 18.00 Koroška avtomobilska in motorna revija — 18.15 Če mene vprašate — 18.35 Literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Oskar — 21.30 Orkester Hans Bund.

Sreda, 9. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 11.00

Dunajski jesenski veseljem — 20.15 Seina-Donava — 20.45 Melodije iz opere Carevič — 21.00 Glasbene ša- rade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, '00'ZZ 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 5. 9.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavne viže — 11.00 Ljudstva in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Pet minut agrarne poljlika — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Za delovna ženo — 17.10 Kdaj se začnejo zgodovina človeštva? — 17.40 Med- narodna radijska univerza — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Velika prilika — 20.15 Tobak in rum, za- bavna oddaja.

Nedelja, 6. 9.: 8.15 Heinz Conrad: Kaj je novega — 10.00 Tedensko ogledalo domačega tiska — 11.30 Ma- zartova matineja — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Dra- matizirana nedeljska pripovedka: Po gorski cesti — 15.40 Ljudske viže — 18.00 Temza-Donava — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 21.15 Po črnem asfaltu k belim oblakom.

Ponedeljek, 7. 9.: 8.10 Da, to so moje melodije — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Med- narodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 16.30 Španska glasba — 17.15 Pogled v literarne revije — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Richard Strauss: Salo- me — 21.20 Trio za klavir, violino in violončelo.

Torek, 8. 9.: 8.20 Prosim, prav prijazno — 11.00 Ljud- ski vižorji igrajo — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 1914 Konec in začetek — 16.30 Življenje se prične žele pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Paleti z nami — 20.30 Roberl Scholz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 9. 9.: 8.10 Z veselo igro — 11.00 Glasba iz Predarlške — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Mörke in njegova dežela

RADIO PROGRAM

Veseli ob enajstih — 15.30 Kdor si je izbral glasbo — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.00 Govorilna ura o znanosti — 20.15 Orkester de- želnega gledališča v Linzu.

Četrtek, 10. 9.: 8.15 Glasba za pihala z orkestrom — 11.00 Veseli ob enajstih — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Jazz-glasba — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Četri ure delavske zbornice — 18.35 Mladinska od- daja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 11. 9.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 10.54 Mala kuharska posvetovalnica — 11.00 Veseli ob enaj- stih — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Operni koncert — 17.00 Vam v veselje — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00

— 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Orfej vodi koncertno agenturo — 20.15 Vseh devet — 21.40 Aktualni pri- spevek.

Četrtek, 10. 9.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 In puškico za streljanje — 14.15 Pomembni orkestri — 14.35 Pesnitve Jacoba Baldesa — 16.00 Od resimentov v zgo- dovini — 16.30 Komorna glasba — 17.40 Oddaja za ženo — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Okoli operete — 21.00 Sanjavo lepa dežela Utopija.

Petek, 11. 9.: 8.10 Glasba na lokočnem traku — 11.00 Jodlanje je nekaj posebnega — 13.30 Za prijatelja oper — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Živ- ljenje Michaelangela — 16.00 Otroška ura — 17.15 Zna- nje za vse — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Služna igra: Mali mož — 21.00 Mi in gore — 21.45 Ekumenski koncil.

TELEVIZIJA

Sobota, 5. 9.: 18.33 Heinz Conrad: Kaj je novega — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Mozaik kratkih filmov — 20.10 Pot v Hully-Gully — 21.20 Kriminalni film: Najdba.

Nedelja, 6. 9.: 17.00 Svet mladine — 17.30 Panika — 17.55 Film zala — 19.00 Sedem dni časovnega dogaja- nja — 19.30 Pot v Biedermajerjev čas — 20.15 Ponoči in padne.

Torek, 8. 9.: 18.33 Televizijski tečaj iz angleščine — 19.00 Zgubljeni dokument — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Mozaik kratkih filmov — 21.15 Jeklena mreža — 21.05 Kaj pravite k temu?

Sreda, 9. 9.: 11.00 Kaj pravite k temu? — 11.45 Zgub- ljeni dokument — 17.00 Za otroke od 5 let: Za male risarje — 17.30 Za otroke od 11 let: Iz moje šolske dobe — 17.48 Šiviljska kamrica — 18.33 Televizijski tečaj iz francoščine — 19.00 Slika iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Mozaik kratkih filmov — 20.10 Iz gledališča pri Koroških vratih: Dr. Sfleglitz.

Četrtek, 10. 9.: 11.00 Oddaja za šole — 12.00 Kaj lah- ko postanem — 18.33 Televizijski tečaj iz angleščine —

Ta teden vam priporočamo:

Dela svetovnih klasikov

- Honore de Balzac: **KMETJE**, roman velikega francoskega realista, 388 str., pl. 46 šil.
- Charles Dickens: **PICKWICKOVCI**, humorističen roman v treh knjigah, skupno 1012 str., ppl. 100 šil.
- F. M. Dostojevski: **ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA**, podoba življenja in lju- di v taborišču za prisilno delo, 572 str., polusnje 72 šil.
- Aleksandre Dumas: **TRIE MUŠKETIRJI**, roman, 432 str., polusnje 45 šil.
- Gustave Flaubert: **VZGOJA SRCA**, zgodba mladega moža, 456 str., pl. 25 šil.
- Anatole France: **RDEČA LILJA**, roman velike ljubezni, 248 str., pl. 58 šil.
- John Galsworthy: **ZADNJE POGlavJE**, roman iz angleškega plemstva, 848 str., pl. 115 šil.
- Maksim Gorki: **ARTAMANOVI**, roman iz stare Rusije, 332 str., ppl. 10 šil.
- Victor Hugo: **POMORŠČAKI**, roman o morju in mornarjih, 312 str., ppl. 33 šil.
- Halldor Laxness: **ISLANDSKI ZVON**, roman islandskega Nobelovega na- grajenca, 480 str., pl. 42 šil.
- Jack London: **BELI OČNJAK**, zgodba prijateljstva med človekom in žival- jo, 256 str., slik. priloge, ppl. 25 šil.
- Guy de Maupassant: **MOČNA KAKOR SMRT**, roman o veliki ljubezni, 192 str., pl. 52 šil.
- Romain Rolland: **JEAN CHRISTOPHE**, roman v štirih knjigah, skupno 1516 str., ppl. 120 šil.
- Henrik Sienkiewicz: **KRIŽARJI**, zgodovinski roman, dve knjigi, skupno 772 str., ppl. 94 šil.
- Lev N. Tolstoj: **ANA KARENINA**, roman v dveh knjigah, skupno 840 str., pl. 140 šil.
- Emile Zola: **NANA**, ljubezenski roman iz pariškega življenja, 348 str., br. 48 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

Gostilna in kavarna
BREZNIK
PLIBERK - BLEIBURG

PIŠČANCI NA RAŽNJU
SENDVIČI

Za ples in zabavo igra godba
„Robinson“ iz Knittelfelda (Veseli Štajerci)
„GRINZING NA TRAVNIKU“ in „VELIKA POSKUŠNJA VIN“

Obiščite tudi lepo izletniško točko
„Hotel Turnersee“ in kamping
ob Zablatniškem jezeru!
Vsi prisrčno vabljeni!

Vsa v
tesarsko stroko
spadajoča dela
izvaja
v zadovoljstvo
Štefan Potočnik
tesarski mojster
PLIBERK - BLEIBURG

Kamnoseški mojster
Fritz Fantoni
PLIBERK - BLEIBURG
Najbolj znano in priznano
kamnoseško podjetje v Podjuni
Podružnica v Velikovcu - Völkermarkt

Elektro, radio in televizijska trgovina
Ludwig Humitsch
PLIBERK - BLEIBURG
postreže v zadovoljstvo in strokovnjaško
nasvetuje
• Baterije vseh vrst
• UKW za avto
• gramofonske plošče

PODJETJE
HANS MICHEU
PLIBERK - BLEIBURG, Telefon 235
Popravila motornih vozil - portalne
gradnje - ključavničarstvo

Gostilna Šerčer v Šmihelu
gostilničarka Milka Mlinar
Gostilna Bruckenwirt
v Pliberku gostilničar Manfred Mlinar
V Šmihelu obiskujemo gostilno pri Šerčerju in v
Pliberku gostilno pri Bruckenwirtu
ODLIČNA POSTREŽBA - PRVOVRSTNE KVALITETE,
v obeh gostilnah UDOBNI IN PRIJETNI PROSTORI

Podjetje
ERBESCHNIG - RÖHRS
Tovarna betona
Velikovec - Völkermarkt
• BETONSKI KAMNI
• GRADBENI MATERIAL
• TERAZZO

HARALD REITER & CO.
Gradbeno in pohištveno mizarstvo
PLIBERK - BLEIBURG
Koroška
Telefon 323

JOSEF REITER-jevi
nasledniki
Žaga
Trgovina z lesom
Izvoz lesa
PLIBERK - BLEIBURG

Podjetje Friedrich Kraut
lastnik **Erhard Kraut**
Bistrica pri Pliberku
Feistritz bei Bleiburg
SÄGEWERK - HOLZHANDEL
ZAGA - LESNA TRGOVINA
Gutsgasthof „Petzenziele“
gostilna kmetijskega posestva
Berggasthof „Siebenhütten“
planinska gostilna

TRGOVINA FRANZ KRAUT

Naše posebne ponudbe ob Pliberškem sejmu:
Poceni dnevi od 5. — 8. septembra 1964

MIKADO RIO KAVA	21.—	SPRAY ZA LASE znamk Taft, Binofix, Last Word, norm. škrop. stekl.	22.—
KANADSKÉ SARDINE v olju	10.—	BRITVICE ZA BRITJE znamk Rotbarl, Aufbau, Luxor 10 komadov	5.20
BENSODORP ČOKOLADA 3 kosi	9.50	DAMSKÉ NOGAVICE IZ PERLONA brez živa, brez napake	8.50
AMER. ZVEČILNI GUMI 7 kosov	3.—	DAMSKÉ NOGAVICE IZ PERLONA s Irdnimi zankami	12.50
DEŽNI PLAŠČI IZ PERLONA ženski in moški	195.—	DAMSKÉ RAZTEGLJIVE NOGAVICE brez živa, v škotli	13.50
DAMSKA KRILA Z GUMBI iz terilina	149.—	MOSKE SRAJCE iz perlon ali poplina	85.—
ELEKTRICNE BLAZINE ZA OGREVANJE POSTELJ	95.—	SOLSKÉ TORBE iz usnja	59.50
JEDILNI PRIBOR 4-delni: nož, vilice, žlica, kavna žlička	23.50	GUMIJASTE ROKAVICE „Rutschnie“	12.50

Na sejmu nimamo stojnice! Na sejmsko nedeljo ves dan odprto!

VRTNARSTVO
Zofija Ules
PLIBERK - BLEIBURG
Bahnhofstraße 17
povrtnina * rože * venci * šopki (buketi)

OPEKARNA
PLIBERK - BLEIBURG
SIMON WOSCHANK
DRVEŠA VAS PRI PLIBERKU
EBERSDORF BEI BLEIBURG

ZIDNA OPEKA
VOTLA KLADNA OPEKA [25 - 30]

Opeko dobavljamo na dom z lastnim
obratnim tovornim avtomobilom

Negovane pijače, izborna kuhinja, tujske
sobe, solidna postrežba v gostilni
L A M M

PLIBERK
BLEIBURG

Mizarstvo
Hanzej Leitgeb
Šmihel nad Pliberkom

• Priznano stavbeno mizarstvo
• Specialna izvedba kuhinjske opreme
• Kvalitetna izdelava vseh drugih mizarških del

Krasna lega - odlični, moderni
in udobni gostinski prostori -
idealno letovišče
ob vsakem letnem času
gostilna FRANZ NEUBERSCH
„PETZENKÖNIG“
PODKRAJ PRI PLIBERKU - UNTERORT BEI BLEIBURG

Peči, štedilnike, premog, vse za vodo-
vode in elektriko, radio- in televizijske
aparate, hladilnike, zmrzalnike,
pralne in šivalne stroje, parilnike, bar-
ve, stenske slike, postelje, šipe, talne
obloge (Bodenbeläge), krste, otroške
vozičke — vse dobavi in dostavi
PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
bratje Rutar & CO.
DOBRLA VAS — EBERNDORF
Pliberška cesta 7, tel. 281

Vse za šolo, pisarno in kuhinjo ter go-
spodinjstvo dobite pri
F. & M. Rutar
HOTEL IN TRGOVINA
(Gostilna odprta celo leto)
DOBRLA VAS — EBERNDORF
Kapelška cesta 12, tel. 220

DOLFE PRIMOSCHITZ
LOIBACH - BLEIBURG
LIBUČE - PLIBERK
CRPALKA ZA BENCIN — TOTAL — V LIBUČAH,
ZADNJA PRED MEJO

Trgovina **Karl Ferra**
Pliberk - Bleiburg
Špecerija
železnina
manufaktura
kmetijski
pridelki
gradbeni
material
Bahnhofstraße 16
Postgasse 13
Telefon 219 in 220

Za osebni prevoz z avtobusi in prevoz
tovorov s tovornimi avtomobili se pri-
poroča
AVTOPODJETJE
Štefan Sienčnik
DOBRLA VAS - EBERNDORF
Telefon 219

Pri črpalki za bencin in trgovini z vsa-
kovrstnimi vozili in potrebščinami za
vozila postreže v zadovoljstvo vsem

Ljudmila **Sienčnik**
DOBRLA VAS - EBERNDORF

PODJETJE
Konrad Grill
PLIBERK - BLEIBURG
Proizvodnja brezalkoholnih pijač
Okusne - osvežujoče - okrepjujoče pijače

Trgovina - gostilna
ANGELA IN VALENTIN BLAŽEJ
Libuče - Loibach tel. 302
Na sejmu na travniku velika izbira hladilnikov
• skrinj za globoko zmrzovanje • radioaparata
• šivalnih strojev • koles • mopeda in Jaka-
izdelkov.
Plačila na obroke
po lastnem kreditu

V trgovini s stroji
Maks Traun
PLIBERK - BLEIBURG
vse poljedelske stroje • šivalne stroje
• radio-aparate • kolesa in motorna
kolesa po ugodnih cenah in plačilnih
pogojih

Krojaštvo **Blaž Opetnik**
PLIBERK - BLEIBURG
Priznana delavnica moških in ženskih oblek - za-
loga in izbira vseh vrst blaga po nizkih cenah
Čevljarstvo **Gregor Opetnik**
PLIBERK - BLEIBURG
Delavnica in trgovina čevljev vsake vrste. Naj-
ugodnejše cene v okolici
Predmete in izdelke razstavljamo
in prodajamo tudi na sejmu na travniku

URAR
Fritz Nedwed
PLIBERK - BLEIBURG, Tel. 277
Ure - optika - radioaparati
Kupujte
pri domačem strokovnem trgovcu!

Gostilna
Železnik
HERTA IN SIMON MARIN
LIBUČE PRI PLIBERKU - LOIBACH BEI BLEIBURG
Priznana in priljubljena gostilna sredi vasi, v njej se počutijo gostje od blizu in daleč prijetno in domače